

**”OVIDIUS” UNIVERSITY OF CONSTANȚA
THE FACULTY OF ORTHODOX THEOLOGY
DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY**

SUMMARY

ORGANIZATION OF THE ROMANIAN ORTHODOX CHURCH IN SOUTHERN DOBROGEA. 1913-1940

SCIENTIFIC COORDINATOR:

PR. PROF. UNIV. DR. NECHITA RUNCAN

STUDENT PHD:

DIAC. BĂTRÂNAC FLORIN DIONISI

CONSTANȚA
2019

CONTENT:

INTRODUCTION.....	p. 5
I. THE EPARCHIAL ADMINISTRATIONS OF THE SOUTH DOBROGEA 1913-1940 .	p. 17
I.1. Provisional church organization in South Dobrogea (1913-1914)	p. 17
I.2. The inclusion of the South Dobrogea in the Lower Danube`s diocese (1914-1923)	p. 25
I.3. The Dobrogean Hierarchs of the Diocese of Tomis and Durostor (1923-1940)	p. 36
I.4. The eparchial administrative departments of Tomis and Durostor (1923-1940)	p. 58
II. SILISTRA DEANERY I OF DUROSTOR COUNTY	p. 77
II.1. Urban parishes of Silistra Deanery I.....	p. 81
II.2. Rural parishes of Silistra Deanery I	p. 89
II.3. Extra-budgetary rural parishes of Silistra Deanery I	p. 145
II.4. The monastery „Cross of healing”- Dervent	p. 153
III. TURTUCAIA DEANERY II OF DUROSTOR COUNTY.....	p. 165
III.1. Urban parishes of Turtucaia Deanery II	p. 167
III.2. Rural parishes of Turtucaia Deanery II	p. 171
III.3. Extra-budgetary rural parishes of Turtucaia Deanery II	p. 212
IV. BAZARGIC DEANERY I OF CALIACRA COUNTY.....	p. 217
IV.1. Urban parishes of Bazargic Deanery I.....	p. 222
IV.2. Budgetary rural parishes of Bazargic Deanery I	p. 231
IV.3. Extra-budgetary rural parishes of Bazargic Deanery I	p. 280
V. CAVARNA DEANERY II OF CALIACRA COUNTY	p. 296
V.1. Urban parishes of Cavarna Deanery II.....	p. 298
V.2. Budgetary rural parishes of Cavarna Deanery II	p. 309
V.3. Extra-budgetary parishes of Cavarna Deanery II	p. 340
V.4. The monastery „Saint Andrew the Apostle” of Ghiaur-Suiuciuc	p. 357
CONCLUSIONS.....	p. 360
ANNEXES	p. 385
BIBLIOGRAPHY	p. 437

Summary

Dobrogea, the territory at the crossroads of the intertwining roads of the great civilizations, where Byzantium had long exercised control, it represents the Christianity of the nation, the hearth of the country and the cradle of Romanian ethnogenesis, being the first province of our country to enter the pages of history. Through the Treaty of Berlin, a decision was made, unprecedented in history, thus, Dobrogean territory was divided into two distinct provinces, one Romanian to the north and another Bulgarian to the south. Northern Dobrogea, which included the counties of Tulcea and Constanta, returned between the Romanian borders, after approximately four centuries of Ottoman occupation, and South Dobrogea, with the counties of Durostor and Caliacra, was left to the Bulgarian Autonomous Principality, whose establishment as a state entity was recognized by the Berlin Congress.

At the beginning of the twentieth century, when the Balkans were fighting, considerable changes took place by the territories to the advantage of the small Balkan states, especially the Bulgarian one. Romanian aspirations passed the Danube here where they could be fulfilled, because over the Carpathians and over Prut in the predominantly Romanian provinces, the "Great Union" was still impossible¹. In 1913, the "prey of war", that is, the division of the territory liberated by the Turks, represented the apple of the discord between the victorious states of the first Balkan War, who dreamed of broadening the national territory to the extent that the historical and ethnic argument was justifiable. In a multi-ethnic area as the Balkan one is characterized and in a limited territory, these border enlargements seen within a national framework, but with imperialist tendencies, led to the overlap of the same territories within the borders of two or more states.

In this national-hegemonic-Balkan context, Romania intervenes by assuming the role of a balance and stability pole in the area, both through the intervention from the south of the Danube and through the conclusion of the Bucharest Peace Treaty in August 1913, in the provisions stipulating the union of the two southern counties of Dobrogea, Durostor and Caliacra, with the Romanian Dobrogea and with Romania. After about 35 years, the Southern Dobrogea re-joins the Romanian Dobrogea, and from the religious point of view is provisionally incorporated within the same diocese of the Lower Danube.

These things constituted the beginning of this doctoral thesis, entitled: ***Organization of the Romanian Orthodox Church in Southern Dobrogea. 1913-1940***, which proposes a reconstruction of a

---

¹ Lucian BOIA, *Balcic. The small paradise of Greater Romania*, Ed. Humanitas, Bucharest, 2014, pp.14-17.

portion of the church history, not yet exclusively exploited, combined with an interdisciplinary, based on published and unpublished sources.

The placement of the research in time and space is well defined and expressed in the title of the paper. The period investigated includes the first half of the 20th century, between 1913-1940, when the powder barrel of the Balkans, under the ferment of nationalism, since the end of the 19th century, was detonated during the wars of the first half of the 20th century, producing territorial changes, with great consequences also in the life of the national Orthodox churches.

The geographical space investigated in the present work represents the territory of the Southern Dobrogea, which throughout history has been disputed between Romania and Bulgaria, being one at a time between the borders of each country, having repercussions also in the life and church organization of these two countries. This territory was known at the time under the names of *New Dobrogea* or *Quadrilater*, names used to create the difference between Central Dobrogea and North Dobrogea territories, which returned to the Romanian state, following the Treaty of Berlin, from the summer of 1878, and the territory of the Southern Dobrogea, which was annexed to the Romanian territory following the Treaty of Bucharest, from 1913 and was under the administration of the Romanian State and of the Romanian Orthodox Church, from a religious point of view, until September 7, 1940, when it was ceded to Bulgaria, by the Treaty of Craiova.

In order to avoid some confusion or perplexity, it is specified that, in the present work, the name of the territorial area, which is the object of the research, was used mainly that of South Dobrogea, rarely, depending on the context, the one by New Dobrogea, and the term Quadrilateral was used, only within the quotations. This was done because there is only one Dobrogea, and not an old one and a new one, but only historical contexts in which these names were used, and the term of Quadrilateral, so often encountered in the interwar period, and not just, has been used quite wrongly for the designation of this Dobrogea territory, because, the term *Quadrilater*, is not a geographical expression, but belongs only to military cartography, from the 19th century, and designates, in the era of the Russian-Turkish wars, the military field between the fortresses Silistra, Rusciuk, Caliacra and Varna, which forms, approximately, a quadrilateral.

The relevance of the theme in the context of the current research is determined by the need for detailed knowledge and a careful analysis of the past of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea. I chose this theme, because, it has not been treated in church historiography, only partially, and the objective of this research is to represent, in a unique, real and objective way, the life and the church

administration in this territory during the period of belonging to the Romanian Orthodox Church. The motivation for choosing this theme is the considerable potential possessed by it, and the present approach considering, the detailed highlighting of the organization of the ecclesiastical administrative institutions of the Southern Dobrogea, both eparchies, as well as of the administrative subdivisions of the territory, the protectorates and the parochial constituencies, the human composition of the parishes, the religious life, the goods, movable and immovable, the parishes in the territory of the Southern Dobrogea, during a very difficult period, both for the population and for the civil and religious institutions of the country. The efforts made in the quantitative and qualitative analysis of the sources have outlined a complex image, a deep understanding and have clearly delimited our aspects, which have received less attention from the researchers.

The specialized bibliography includes complex works of some authors of national and international prestige both in the studied period and in the contemporary period. These works have been completed, and the assimilated information has been of real use to me in drawing and guiding the scientific approach. During the interwar period, different studies were written about South Dobrogea and the evolution of the Romanian element in this territory. Constantinescu-Mircești through the work "The Romanian element in the Quadrilater before 1913", emphasized some aspects through which the elementary Romanian south of the Danube and especially in the Batovei Valley, the valley without winter, the Romanian elementary did not cease to disappear, being always maintained by Transylvanian sheepfolds, who settled with their flocks in this area worthy of pasture. He emphasizes a rather important aspect, as after 1878 the Bulgarians became aggressive and carried out a strong Bulgarian policy, observed in changing the names of some Romanians, or the use of the Bulgarian language in the family by families with Romanian names. Regardless of the situation, however, the elementary Romanian resisted the conditions and remained represented in this Romanian province. Alexandru P. Arbore through his work: "An attempt to reconstruct the past of the Romanians from Dobrogea"², proposes to the reader data that can prove the evolution and continuity of the Romanian people on both sides of the Danube, starting with the Roman era continuing with the Byzantine one until the formation of the Pontic Vlahi days, without a moment of cessation of the existence of the Romanian element south of the Danube. The specialized literature of the inter-war period proposed much the studies that exposed the continuity of the Romanians

---

² Alexandru P. ARBORE, An attempt to reconstruct the past of the Romanians from Dobrogea", in *The annals of Dobrogea*, year III, Constanța, 1922, April-June, no. 2, pp. 237-291.

in this space, in response to the dispute of the Bulgarian visionaries, who were entitled to master Dobrogea³.

Regarding the previous approaches of the Dobrogean history, we can observe two distinct stages of the specialized literature, a first stage is highlighted in the first half of the 20th century, in which we have authors dealing with the theme of the Southern Dobrogea in the territory of our country as a natural consequence, of the belonging of a single Dobrogea region, but also of the introduction of the Romanian administration in this territory in 1913, and of its reorganization throughout the inter-war period, and the second stage we can place it at the end of the 20th century, after 1990 when the Romanian researchers returned to the treatment of important topics from the historiography of the Romanian people.

Although a number of articles and studies have been published over time, regarding the various aspects of the Southern Dobrogea area, in too few of them the Church Organization of the Southern Dobrogea has been treated, or only a few aspects of life have been mentioned. religious of this territory, without making a comprehensive presentation and a complex analysis of this aspect of human life in South Dobrogea.

An important and very useful study for the present research, represents the homage volume "Ten years of Church autonomy", published in 1936, by the eparchial administration of Constanta, in which the administration of the Romanian Orthodox Church is presented in this eparchy, starting with the First Baptist of the diocese, until the last priest, singer and even caretaker, from the most distant parishes of the diocese.

The reduced existence of a specialized literature on the subject of the church organization in South Dobrogea, proposes the present research as a wish for the historiography of the Romanian Orthodox Church in Dobrogea, as it was sought to complete the information for the whole period of 1913-1940, with data from the archive of Tomis Archdiocese, where files from the funds of the eparchial administration, of the protectorates and parishes in the territory of Southern Dobrogea were investigated, with data from Ilfov County National Archives Service, where I could view files from the funds of the county prefectures, of the nets and mayorships in this region of inter-war Romania. In this endeavor I also researched the numbers of the eparchial magazine "Tomis", published almost throughout the interwar period, where we could capture important aspects of the life of the Dobrogea church, starting from the

---

³ Pericle PAPAHAĞI, „Romanian traces in the toponymy of the Balkan Peninsula”, in *The annals of Dobrogea*, year III, Constanța, 1922, July-September, no. 3, pp. 351-358.

departments of the eparchial administration, the dynamics of the appointments and transfers of the church staff, in the parishes of Southern Dobrogea.

Through the contribution of bibliographic and archival sources, information is brought into the new historiographic plan, which completes a segment of the history of the Romanian Orthodox Church, from the twentieth century, through the punctual exposure of the activity of the clerical and secular staff and of the church life in South Dobrogea. In this order of ideas, the present work does not consider only a simple review of the clergy and parishes in the south of Dobrogea, but it is intended to be a broad presentation of the complex church life and its evolution from the provisional organization, from 1913, to the height of a church organization capable of creating a multi-ethnic Orthodox Christian ethos.

The structure of this thesis comprises five chapters and is focused on the chronological thread of the events, between 1913-1940, but also on the main church institutions that were the basis of the organization of the Romanian Orthodox Church in this territory.

The first chapter, entitled „*Southern Dobrogea eparchial (1913-1940)*”, it is structured in four sub-chapters that presents a chronological, evolutionary approach to the organization of the Romanian Orthodox Church, starting with the mission of provisional organization of the delegated Archdiocese of the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church, Vartolomei Stănescu, who made the first steps into the classification of Southern Dobrogean parishes and the Bulgarian ethnic priests in the structures of the Romanian Orthodox Church, continuing with the classification of the Southern Dobrogea in the Diocese of the Lower Danube, until the founding of the new Dobrogean administration, with the headquarters in Constanța where the Dobrogean hierarchs, Ilarie Teodorescu and Gherontie Nicolau undertook a rich organizational activity of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea, together with the eparchial structures, the departments of the Episcopate of Constanța, the Eparchial Assembly, the Eparchial Council together with the Episcopal Council and the Episcopal Chancellor.

The second chapter is entitled: „*Deanery I Silistra from Durostor County*” and it includes the organization of the Protoierești subdivision based in Silistra, as well as of the parishes in its constituency over time and of the clerical and secular prison located in the administrative apparatus and at the management of this church institution. The presentation of the parish subdivisions was made according to the statute and their location, as well as urban parishes, state rural parishes and extra-budgetary rural parishes. In addition to these parishes, the Silistra Deanery also included in its constituency the "Cross of the Heal" from Dervent, to which was granted the last sub-chapter of the work, where was painted an image of the evolution of the monastic settlement and its history.

The third chapter is called: „*Turtucaia second Deanery of Durostor County*”, which aims to present the organization of the second protectorate of the county of Durostor, established in 1932, based in the city of Turtucaia, starting from the clerical and secular staff of the protectorate to the last details about the parishes in its subordination. The structure of the chapter is dictated by the statute of the component parishes in the protopopical constituency, following the same sense of presentation as the other protectorates.

The fourth chapter entitled „*First Deanery of Bazargic from Caliacra County*”, it aims to encompass the tumultuous life of the church in Caliacra county, where under the Romanian administration were founded many parishes due to the colonization of Romanians from Regata and Macedonians in the settlements of this protection. The structure is the same as the other chapters, presenting data on the organization of the deanery and the appointment of the clerical and lay staff, lowering the presentation to the component parishes according to their specific, urban, rural-budgetary and rural-extra-budgetary.

The fifth and last chapter of the paper, entitled „*Second Deanery of Cavarina from Caliacra County*”, proposes a detailed knowledge of the institution and the deanery staff, but especially of the parishes in its constituency and the dynamics of the evolution of some of these parishes, which from parochial structures and branches became independent parishes, thanks to the loving parishioners and priests householders.

The bibliography of these last four chapters has covered and highlighted the information gathered from the Archives of the Archdiocese of Tomis, especially from the press, from edited or unpublished documents and from speeches, completing the first chapter of the work, expanding and enriching the knowledge of the Romanian Orthodox Church Organization segment in Southern Dobrogea during the years 1913-1940.

Following this scientific endeavor, we find that the organization of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea represented an extensive missionary process of spiritual revival of a Christian territory of apostolic tradition. During the years under the Romanian administration, Southern Dobrogea was under three eparchial administrations. The first temporary administration coordinated by the vicar archer Vartolomeu Stănescu, delegate of the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church, was more a period of accommodation and of knowing the spiritual needs of the parishes, of the majority staff of Bulgarian ethnicity, who were proposed to be integrated into the structures of the Romanian Orthodox Church. Bishop Vartolomeu Stănescu organized the eparchial center in the city of Balcic, in the county of Caliacra, appointed the necessary staff for the chancellery, but also of the urban parishes, set up two protectorates, one in both counties and named the priests of the deanery. The same bishop performed the

first relation with the state of the church in South Dobrogea, underlining the acute need for Romanian priests financially supported by the state budget.

From April 1, 1914, a new stage of church organization of Southern Dobrogea began, being under the direct coordination of Bishop Nifon Niculescu of the Lower Danube, who presented on October 24, 1914 a report regarding the church organization in South Dobrogea, in front of the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church. In this report, the Bishop of Lower Danube Nifon presented a situation regarding the number of parishes, being 75 throughout Southern Dobrogea, of which 9 parishes were urban and 66 rural parishes. In Durostor county, there were 34 parishes, of which only two were urban, the other 32 were rural and included 66 villages, and in Caliacra county there were 41 parishes, of which 7 urban and 34 rural, comprising 206 other villages.

This state of affairs remained until after the First World War and the conclusion of the Peace Treaties, when the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church decided to reactivate the episcopal seat of Tomis, which was done in 1923. The new Dobrogea eparchy included the counties of Caliacra, Durostor, Constanța and Ialomița, and the residence was in Constanța. The first holder of the diocese was the bishop Ilarie Teodorescu. The diocese of Tomis and Durostor was created in troubled times for the general material condition of the country, the painful wounds of the war had not settled, the economy was still in a state of imbalance. In this context, the effects of the particular situation of the Dobrogenic church proved to be difficult. The mission for the titular bishops of Southern Dobrogea was an extremely difficult one, first of all the bishop Ilarie Teodorescu, who, as first bishop of Tomis, had to raise from scratch all that meant the bishopric, institutional and administrative organization in the field, the lifting an episcopal palace needed for the episcopal chancellery and for the archery house, the establishment of parishes, the construction of churches, the urgent appointment of priests for the vacant parishes of South Dobrogea and many other things that could not be postponed, but all these responsibilities were taken over in just two four years and four months after the vicar archer Gherontie Nicolau Silistreanu, who took over the diocese and coordinated it, until 1942.

The organization of the national church in South Dobrogea constituted for the bishop Gherontie Nicolau, as well as for his predecessor the bishop Ilarie Teodorescu, the "cornerstone" of the Dobrogea church, which, until now, was "unimpressed", now a good schedule of the whole diocese consisted in the urgent resolution of the great southern ecclesiastical needs of the Dobrogea, namely the insufficiency of the church staff and of the church places. For example, in the 41 parishes established since 1914, in Caliacra county, at a distance of 10 years, in 1924, there were 6 urban, 28 rural churches and 5 prayer

houses. Only one church was rounded up for about 15-16 villages, and some of these churches did not even had a priest. The same statistics present also in Caliacra county, the existence of a county mufti, a Muslim institution equivalent to a Christian bishopric, with 101 mosques, which were served by 220 rabbis, paid by the Romanian state⁴. From these data we can conclude the organizational degree of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea at the beginning of the interwar period, but also the majority percentage of an Islamic population in this territory.

During the interwar period, under the direct coordination of the bishop Gherontie Nicolau, as a successor in the episcopal seat of Tomis, South Dobrogea experienced a peak of the church organization by establishing new parishes and two other protests in the counties of Durostor and Caliacra. The four deaneries who worked in Southern Dobrogea during the interwar period, and their parochial constituencies, were treated in detail in the present thesis in chapters II-V, giving a clear picture of the organization of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea.

In the Durostor county, 58 parishes worked until the end of the interwar period, of which 6 were urban, 46 were budgetary and 6 were extra-budgetary. These parishes were divided into two prototypes, so the First Silistra prototype included 3 urban parishes, 28 state rural parishes and 4 extra-budgetary rural parishes and the "Cross of cure" monastery from Dervent, and the Second Turtucaia prototype included 3 urban parishes, 18 rural state parishes and 2 extra-budgetary rural parishes.

In Caliacra County, 61 parishes were founded of which 8 parishes were urban, 38 rural budget and 25 rural extra-budgetary. These parishes have been divided since 1932 into two protectorates. The first parish of Bazargic comprised 40 parishes, of which 4 were urban parishes, 23 budgetary rural parishes and 13 extra-budgetary rural parishes. The second parish of Cavarna comprised 31 parishes of which 4 were urban, 15 rural state parishes and 12 extra-budgetary. The number of these parishes was different during the years 1932-1940, as many of the extra-budgetary parishes during this period were established, and part of the parishes treated in this thesis as belonging to one of the protectors until the end of the interwar period, these parishes were integrated in the other county protectorate. Such cases happened with the parishes on the boundary between the constituencies of the protectorates, such as the parishes of Doimușlar and Popina in Durostor County, which in 1932 were handed over to the newly established Turtucaia protectorate, and in 1936 these parishes returned to the circumscription of first Protoery of Silistra, as it has been until 1932, or in Caliacra County, part of the parishes on the eastern outskirts of Bazargic, hung between the two Bazargic I and Cavarna II deaneries during the years 1932-1940.

---

⁴ V. STROIESCU, N. Pantely STANCIU, *op.cit.*, p. 68.

Regardless of their belonging to one or another deanery in the respective county, these deaneries were treated in the present work, analyzed and presented within the limits of the details obtained from the sources researched in the church archives and periodicals. At the end of the interwar period, other extra-budgetary parishes, such as Simionova, Stâncă and Dragoș Voda, were established, reaching 66 parishes in Caliacra County in 1940.

From this research we observe that the cell of the church organization in South Dobrogea is represented by the parish. The parochial religious life in South Dobrogea included elements of the social and cultural life of the Orthodox Christian people, but of different ethnicities, who lived in this well defined time and space. In this paper are presented the means by which the Romanian Orthodox Church, through its institutions managed to organize a culturally active religious life, for its parishioners, in the parish space.

Another important factor, for the proper functioning and organization of the church and parochial life in South Dobrogea, was the church staff, which was composed of two categories: clerical and non-clerical. Of the first category, for a parish, as it is now, were deacons and priests, and the category of non-clerical staff included singers and parish priests. The two clerical steps were occupied by the candidates, who showed some necessary documents for appointment and ordination such as: birth certificate and baptism, diploma of graduation of Theological studies, document with the military situation, civil and religious marriage certificate, certificate of good conduct from the parish priest, certified with the occupation after the completion of the Theological school, from the parish priest or from the archpriest.

The priest represented for the faithful of the parishes an indisputable cultural factor, but the degree of culture of each priest was often confined to the level of the graduated studies. In South Dobrogea, at the beginning of the interbelical period, there was a great lack of priests, so it was decided to appoint graduates of the Normal School for teachers and of the 1st grade Seminar, only after following a 6-month preparatory course organized at the headquarters Episcopal from Constanta and graduation of a priestly examination. This decision was taken on the basis of the exceptional law of the clergy of 1893 and was applied only to the vacant parishes in South Dobrogea.

According to the report of the administrative division of the Diocese, in 1928, 315 priests worked in the diocese, of which, 26 priests were licensed in theology, 119 priests were graduates of the Theological Seminary of the second degree (8 classes), 87 priests with the Theological Seminary of 1st grade (4 classes), and 70 priests were "trainees", namely graduates of the Normal School for teachers and Preparatory course for the priesthood, who served in South Dobrogea, along with 13 other grammarian

priests⁵. From this statistic we do not know exactly how many priests were in Dobrogea de Sud, but their number did not far exceed the number of 70 priest priests and 13 grammarians, because few priests graduating from grade II Seminary, or graduates, chose to be ordained for a parish in South Dobrogea⁶.

By the end of the inter-war period, both the number of parishes and priests had increased considerably, so in 1939, there were 465 priests in the entire Diocese of Constanta, in which the retired persons from office for the elderly, who were lawfully assisting priests of the respective church, in addition to the staff of the parish. Of these 465 priests, 65 were licensed in Theology, 2 graduates of Theological Academy, 321 graduates of Seminary of the second degree, 46 graduates of Seminar of the first degree and 31 priests without school. Of this number of 465 priests, 144 were from South Dobrogea, of which 10 priests were licensed in Theology, thus we observe an increase in the level of training of priests in South Dobrogea, 6 of them were in Caliacra county, and the others were 4 priests in Durostor county. The vast majority of the priests in Southern Dobrogea, 109 in number, were graduates of the Second Grade Seminary, of which 59 were in Caliacra county, and 50 of them in Durostor county, but we know that about half of them were ordained priests in 1925, only with the course of assimilation of theological studies, being graduates only of the Normal School and preparatory course for the priesthood. Next to them there were 16 priests, graduates of the 1st grade Seminary, 8 in both counties and 9 priests, who were without education, 2 of them were in Caliacra county and 7 in Durostor county, probably they were monks, who they supplanted the parishes, and Macedonian priests colonized in South Dobrogea⁷.

In 1940, in the Diocese of Tomis, there were 267 singers with school and assimilated, budgetary and 173 singers without school, non-budgeted/honored. Throughout the Diocese there were 526 vacant positions of church singers, most of them were in South Dobrogea. The reasons for delaying the filling of these vacancies were the difficult conditions that were required of the candidates, as well as the too low salary, compared to the necessities of life⁸.

In 1928, according to the report of the Administrative Section of the Diocesan Council, in the Diocese of Constanta worked 60 parishioners, church caretakers⁹. In the state budget, from 1931, the

---

⁵ Pr. V. GEORGESCU, „The report of the church administrative department in 1928”..., p. 34

⁶ *Ibidem*, p. 33.

⁷ Pr. A. VÂRNAV, „General report of the Diocesan Council, the Church's Administrative Section, on the progress of its activity during the year 1938”..., p. 14.

⁸ Pr. C. STAICU, „General report of the Eparchial Council, Church administrative section, per year 1939/40”..., p. 11.

⁹ Pr. V. GEORGESCU, „The report of the church administrative department in 1928”..., p. 34.

position of parishioner was abolished as a measure taken for the restructuring of the budget positions¹⁰, but many of them continued to work in positions even without remuneration.

The population of Southern Dobrogea was in a continuous metamorphosis and regrouping due to the exchange of inhabitants, of which a significant number of the Muslim population withdrew to Turkey, and the Romanian population was settled in several stages in this territory. The first Romanian colonists in South Dobrogea were the Macedo-Romanians, who began to arrive in 1925, and from 1926, the inhabitants of the old kingdom also came, but the first colonization approvals, for both categories, were given in 1928.

In 1938, South Dobrogea numbered a total of 372,058 souls, of which 150,763 souls were of Bulgarian ethnicity, which represented about 40.52% of the population of South Dobrogea, 108,404 souls were of Romanian ethnicity, which meant 29.14%, from the population of South Dobrogea, and the third component was the Muslim population, remaining in the minority after the voluntary and successive withdrawals to Turkey, numbering only 96,869 people, accounting for 26.04% of the total population. In South Dobrogea, during this period, there were various ethnic groups, which numbered 16,022 people, totaling 4.30%, from the population of South Dobrogea¹¹.

By the end of the interwar period, 279 colonization centers were organized in South Dobrogea, comprising 18,965 families with 118,460 members, of which approximately, 12,432 families were brought from the old kingdom, and 6,553 came from the Balkan states, and the last families colonized in this area were installed in the spring of 1940, counting 460 families¹². In the year of the population exchange between Romania and Bulgaria, the population of Southern Dobrogea became a Romanian majority with 455,673 people, out of the 911,962 people, which represented a 50% of the population, as opposed to the Bulgarian elementary, which numbered 207,268. of persons and a percentage of 22.8% of the total people in South Dobrogea¹³. This population colonized for almost two decades had to be evacuated following the treaty in Craiova, in an extremely short period, which caused great losses in all aspects of life.¹⁴

Another important aspect of this research is the parochial places of worship, from South Dobrogea. At the time, many presentations were made, larger or more succinct of the churches, from South Dobrogea,

---

¹⁰ Pr. Gr. DUMITRESCU, „Report of the Church Administrative Section, no. 2233/1931”..., p. 169.

¹¹ C. BRĂTESCU, „Dobrogea of King Carol I and the Dobrogean colonization”..., p. 99.

¹² V. CIORBEA, „Aspects from the evolution of the Southern Dobrogea within the Romanian state”, in, *National Pedagogical College Constantin Brătescu, op.cit.*, p. 374.

¹³ C. BRĂTESCU, „Romanians and Bulgarians”, in *Romanian Dobrogea*, work of Elsa and G. DUMITRIU-SEREA, Ed. Romanian Action, Bucharest, 1938, p. 68.

¹⁴ See, Angela POP, „Economic and social consequences of the Treaty of Craiova”..., pp. 60-63.

but two of them seem to emphasize, both the characteristics of these places, as well as the contrast with other churches, as well as the causes of the architectural "degradation" of the church style here. The referring priest, Marin Rădulescu, mentioned that: "The churches, which were, were rectangular, low in shape, without a tower and neither can it be about art or architecture. What a contrast to the Catholic sunset, or even to the historical churches in the kingdom! Not painted and not frequented, used only at festivities: baptism, wedding and funeral"¹⁵.

The canonical priest, Dr. Constantin Dron, from Bucharest, the trustee of the Romanian Orthodox Church and the leader of the "Church Page" of the "Universe" newspaper, together with the architect Berechet, of the Central Church Council, were invited by Bishop Gherontie Nicolau, on a canonical visit held in South Dobrogea, on Saturday, September 1, 1934¹⁶. Following this visit, priest Constantin Dron testified in a radio show that what was most evident in the eyes of visitors was "first and foremost the form of churches other than that of our villages. Churches without towers, rectangular buildings, roomy enough, but without paintings and no other ornament, than a cross above the entrance. They are the small churches allowed once by the Turks. They must now be changed and completed. In many parts this is done, completing the current buildings with architectural elements typical of the Christian tradition and evolution, which Christian art has followed over the centuries"¹⁷.

Unfortunately, several social, political, financial, demographic and spatial-temporal factors led to the inability to build a church, under the Romanian administration, during the years 1914-1916. After the First World War, the Romanian administration began to start construction of new places of worship, but due to the lack of funds and the financial crisis that broke out after the war, the results were insignificant, compared to the number of the Christian-Orthodox population, which was in the a continuous growth. At the beginning of 1929, the Bishopric of Constanta was notified that the funds destined for the construction of churches, parish houses and repairs, had undergone major changes, in the budget of the Ministry of Cults, in 1929, informing them that, in the future, the applications had to be examined and carefully selected within the Episcopate, then sent to the Ministry, to be satisfied within the limits of the possibilities¹⁸.

---

¹⁵ Pr. M. RĂDULESCU (Reviewer), „Sacrificial missionaries”, in *Tomis*, year XVII, 1940, March, no. 3, p. 2.

¹⁶ *** „Canonical visit of the Most Rev. Bishop D.D. Gherontie in Caliacra County, on the 1st, 2nd and 3rd of September 1934”, in *Tomis*, year XI, 1934, september-octomber, no. 9-10, p. 266.

¹⁷ Pr. C. DRON, „A canonical visit”..., p. 230.

¹⁸ *** „News”, in *Tomis*, year VI, 1929, february, no. 2, pp. 22-23.

Bishop Gherontie Nicolau, of Old Tomis and Durostor, was the main coordinator of the church constructions in South Dobrogea. Often canonical visits in the parishes of the two counties, Durostor and Caliacra, and of the church sites, where he advised with the construction committees in order to develop the works and to overcome inherent obstacles, the personal donations made to these churches, but also the diplomatic ability with which they represented the need. The church before the state institutions denotes the great devotion of the hierarch regarding the construction of churches in this vitreous area of the country.

The care of the Tomitan bishop for the state of the Church in South Dobrogea, has been presented numerous times, sometimes in a disarming tone, penetrated by the bitter shortcomings and indifference of the officials of the state institutions, of which, the hierarch often hit, when seeking solutions to the church problems. "Let our eyes be in four, from Vlădică to our shoes, especially for the Quadrilater. A great custom had our Roman ancestors, when they colonized the marginal parts of the Empire, they did not lack those who came from their spiritual needs. Would it not be the duty of the Romanian governments, in whose hand it is the State's purse, as when they set up colonization centers, to build churches, as well as raise schools? Were the churches, perhaps, less necessary or inadequate? However, the past shows us otherwise, that only through the church, our right to this land has been claimed." ¹⁹.

Bishop Gherontie Nicolau, in the article "Church achievements and needs in New Dobrogea", managed to present an overview of the southern church status of Dobrogea and the successes of the Romanian administration, up to 1938, obtained as "the result of some individual activities" ", Without the intervention of the state, but also the shortcomings of the missionary-pastoral life in this corner of the country. In Caliacra County there were a total of 35 churches, of which 6 were urban and 29 were rural, and in Durostor County there were 40 urban and rural churches in the interwar period.

Comparing the number of churches, from the other counties of the Diocese of Tomis and Durostor, where in Ialomița county there were a total of 180 churches, and in Constanța county there were a total of 116 places of worship, the 40 places of worship in Durostor county and 35 from Caliacra they did not constitute a quarter, in relation to Ialomita county, or even half, in relation to Constanța county. The lack of a number of churches necessary to satisfy the spiritual needs of the believers was the first and biggest problem of the church organization in South Dobrogea²⁰.

---

¹⁹ † Gherontie, NICOLAU, „Orthodoxy and the situation of the Dobrogenic Church”, in *Tomis*, year XI, 1935, april-may, no. 4-5, p. 136.

²⁰ Idem, „Church works and needs in Dobrogea Noua”..., p. 59.

In about 25 years it was possible to build a church in the village of Mircea-Voda, in Caliacra county, and in Durostor county, 4 churches, in the villages: Siniru Nou, built between 1934-1936 and consecrated in 1936, in Frășari, was built between 1927 and 1929, when it was also consecrated, the church in Uzulchioi was built between 1929-1931 and was consecrated in the same year, the consecration service being officiated "with all the free staff". The Acadânlar church was built between 1928-1937, in the non-Romanian architectural style specific to the interwar period and was consecrated in 1937. A number of 10 churches, in Caliacra county and 12 in Durostor county, were under construction, but unfinished, because of the national economic problems, but also of the local believers, whose major contributions were these places of worship²¹.

However, their number remained too insignificant compared to the increasing number of believers, which is why the Bishop of Tomis of Constanta authorized, with the title of provisional operation, the village prayer houses, which we meet in almost all the new villages of South Dobrogea. Of their usefulness, Bishop Gherontie would specify: "These, though improper, were allowed, so as not to deprive the believers entirely of the spiritual joy of worshiping, on free or holidays, in the Lord's holy places"²². Between the years 1928-1929, 20 prayer houses were built, of which, 7 in the villages of the county of Durostor, Asfatchioi, Antimova, Carvăn, Chemalchioi, Curtbunar, Rahova de Jos, Senova, and 13 in the villages, Alexandria, Aiorman, Ceatalar, Ceamurlia, Conac, I. Gh. Duca, Înfrățirea, Dragoș-Voda, Prisăcani, Sandu Aldea, Trupcilar, Vulturești and one in the town of Bazargic²³.

Through the zeal of the priests and the aid received from different authorities and believers, during 1938, the foundation for the construction of new churches in the parishes was laid, I.Gh. Duca and Pândâcli, from Caliacra county, and Conac and Babuc from Durostor county. Churches under construction were in 13 parishes in the diocese, of which, 4 in Constanța county, 2 in Ialomița county and 7 in Caliacra county: the church in Pândâcli village of Bazaurt parish, the church in Aliciu Mare village of Velifacî parish, church of Șerpeni village of Ilanlâc parish, and churches in the parishes, Mansurova, Florica, Conac and Viișoara. Another important aspect of the church administration was the number of parish houses in the diocese, so in the same year, there were 92 parish houses and two others under construction in the entire diocese of Tomis and Durostor²⁴.

---

²¹ † Gherontie NICOLAU, „Church works and needs in Dobrogea Noua”..., p. 60.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Pr. A. VÂRNAV, „General report of the Eparchial Council”..., pp. 15-16.

According to the report of the eparchial administrative section for 1939-1940, no. 3738, from May 24, 1940, in the Diocese of Tomis and Durostor were repaired 15 church sites in the Diocese, of which 5 churches were from South Dobrogea, 2 in Caliacra county, in the parishes of Sătâlmaș and Armutlia and 3 churches in Durostor county. the parishes of Gârlița, Haschioi and Frășari²⁵. In relation to the churches under construction in 1938, the southern counties of Dobrogea had most churches at this stage. In the county of Caliacra there were 16 churches in the parishes, Ilanlâc, Titu Maiorescu, Florica, Dropia, Duranlar, Regina Maria, Rogojina, Vulturești, Velicova, Mansurova, I.G. Duca, Voinești, Pândâcli, Conac, Aliciu Mare and Vișoara, and in Durostor county there were 15 churches, one of which was the church of the monastery from Dervent and those from the parishes of Ghiurghengic, Ghiulerchioi, Velichioi, Bazarghian, Baltagiu Nou, Pirlui Nou, Pirlui, Căzângicli, Capaclia, Arabagilar, Uzungiorman, Turcșmil, Babuc, Arabagi and Cociumar²⁶.

Another important aspect of the religious life in South Dobrogea may be represented and chosen by the parish communities in this territory by the spiritual patrons. Protective saints have always been chosen according to godliness, the needs and specificity of the Christian community, which tended to attain the virtues of a certain saint, as well as the inspiration offered by the brave deeds in the fight against sin, but especially through the gifts and miracles performed²⁷. There were also situations of circumstance in which they received momentary events at the act of sanctification²⁸, in choosing the dedication of a church, but in time the need or godliness of a community is no longer relevant, but the godliness for the spiritual patron of the community is transmitted from father to son as an inheritance between generations, because by honoring a saint, the Christian honors him, in fact, on God, the fountain of holiness.

A considerable number of churches were dedicated in honor of the Royal Feasts. With the feast in honor of the feast of the Ascension of the Lord to heaven celebrated every 40 days after Easter, in Dobrogea de Sud there were approximately nine churches, of which, three in Durostor county in the parishes of Almalău, Beibunar-Cairac, Satu Nou and six in Caliacra county, in the parishes, Opancea, Spasova, Vânători, former Ceaușchioi, Vulturești and a prayer house in Cămilaru parish. Churches dedicated to the Holy Trinity, celebrated by the Orthodox Church every year at 51 days after Easter and the day after the Holy Spirit descent, were about twelve places of worship in South Dobrogea, eight of

---

²⁵ Pr. C. STAICU, „General report of the Eparchial Council, Church administrative section, per year 1939/40”..., p.12.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ L. MĂNĂSTIREANU, *Religious life in northern Dobrudja (1878-1918)*..., p. 140; see and Pr. prof. D.I. BELU, „Honor of the Saints in the Orthodox Church”, in *M.M.S.*, year XLVI, 1970, January-February, no. 1-2, p. 24-36.

²⁸ L. MĂNĂSTIREANU, „North-Dobrogean Church dedications at the end of the 19th century”, in *Pastoral guidance*, year V, Tulcea, 2013, no. 5, pp. 335-351.

them in the parishes of Aidemir, Alfatlar, Asfatchioi, Avdula, Belica, Cainargeaua Mică, Cusuiul from Vale and Coslugea, from Durostor county and four in the parishes of Bazargic IV, Stejaru former Carapelit, Gargalac and Duranlar, from Caliacra county.

The Mother of the Lord occupied a leading place in evaluating the southern believers in Dobrogea, so we can see that, in honor of the Assumption of the Virgin Mary, celebrated every year on August 15, in Dobrogea de Sud ten churches were built, of which in Durostor County three churches were worshiped in the parishes of Sarsanlar, Satul Vechi and the Atmageaua Tătarască, and in the county of Caliacra, seven churches, in Cavarua, Fundeni, Înfrățirea, former Sevdali, Suiuciuc, Teche, Trupcilar and Mircea Vodă.

Other churches dedicated to the Virgin Mary were in the parish of Echișcea, from Caliacra county, with dedication to the Birth of the Virgin Mary, celebrated every year on September 8, in the parish of Musubea, from Caliacra county, with the dedication to Mother Mary every year on October 1, and Răcari parish, from the same county, with the dedication of the Virgin's Entrance into the Church, celebrated every year on November 21. In honor of the Apostles Peter and Paul, two churches were built in Dobrogea de Sud, one in each county. In the county of Durostor the dedication of the Holy Apostles was carried by the cathedral of Silistra, and in the county of Caliacra the church of the parish Ghiaur-Suiuciuc II wore the same dedication.

In honor of the Holy Angels, with the dedication of the Holy Archangels Michael and Gavriil, celebrated each year on November 8, there were thirteen churches, in South Dobrogea, of which, seven churches were in the parishes of Durostor, Acadanlar, Cain, Caraomur, Cercovna, Srebârna, the small church in the parish of Canlia and the church of the Antimova parish, located in the village of Vischioi, and in Caliacra county, there were six such churches built in the honor of the Archangels, in the parishes of Bairam-Bunar, Vladimiresti, Ghelengic, Cadievo, Carapcea and Ghiaur Suiuciuc I.

The most common dedication in South Dobrogea was the one in honor of *Of the Great Martyr Dimitrie*, the spring of myrrh, found in no less than nineteen churches, of which, eleven in Durostor county, in the churches of the parishes of Calipetrova, Caraorman, Curtbunar, Gârlița, Ghiurghengic, Doccelar, Doimușlar, Garvăn-Cioara, New Siniru, Vetrina and Senova, where there was only one house of prayers, and in Caliacra county there were eight churches with this dedication, in the parishes of Armutli, Bazargic IV, Ezibei, Gurcova becoming Rasoviceni, Iali-Uciorman becoming Pădureni, Titu Maiorescu, Trupcilar and I. Gh. Duca until 1918 and called Saint Dumitru between 1918 and 1934.

In a world of farmers and shepherds, as Dobrogea was at the end of the 19th century, one of the most saints elected as protective saints was *Saint Great Martyr Gheorghe*, celebrated by the Orthodox Church every year, on April 23 and considered by the inhabitants of the south of Dobrudja, "the greatest saint over the fields". The military saint, represented in riding icons on a white horse, symbolizing the purity and cleanliness of the sanctity, with the purple hlamida in the memory of the martyr blood shed and with his spear with which he killed the dragon as an embodiment of demonic power, of passions and sins, remained for the sake of the earth and the defender of his life, family, peasants and cattle. Many of the Dobrogeans Christian-Orthodox churches, built in the last half of the 19th century, were dedicated to St. Gheorghe. This could have another significance, because Dobrogea was almost five centuries under Ottoman occupation, the murder of the dragon by Saint Gheorghe can be interpreted as "a victory over heathenism", a hope of the Christian population for liberation from the heathen occupying power.

Following the battles south of the Danube from Plevna, Rahova and Vidin under the banner and protection of Saint Gheorghe military, Dobrogea returns partially to the Romanian Country, and in 1913 Mircea Dârstorul with all the South Dobrogea completes the entire Christian space between the Danube and Black Sea , under the Romanian civil and ecclesial administration. In honor of Saint Gheorghe the Great were built some of the most churches in South Dobrogea, in number of fifteen, of which four were urban churches. In the county of Durostor, this dedication was held in the places of worship in the parishes of Turtucaia II, Acadânlar, Acbunar - Olucii, Cadichioi, Pândâcli, Popina, Frășari, Brâcima and a prayer house in Carvăn, and in Caliacra county there were dedicated to this the churches in the parishes of Bazargic I and Balcic I, which were the cathedrals of the respective cities, Caverna II, Aiorman, Cuiungiuc and Sătâlmaș.

Churches raised and worshiped to *Holy Martyr Haralambie*, the bishop of Magnesia, celebrated every year on February 10, there were three in South Dobrogea, two of them were the churches of the parishes of Cranova and Denizler, of Durostor county, and the third was in the parish of Tabla, of Caliacra county. In the honor of the Holy Prophet Ilie there were two churches in Durostor county, in the parishes Cocina and Babuc.

Churches worshiped to the *The Holy Emperors Constantine and Elena* celebrated every year on May 21, there were seven places of worship in Southern Dobrogea, among which the churches of the parishes of Esehioi, Lipnița and Capaclia, of Durostor county and the places of worship of the parishes Alexandria, Arnăut-Cuius, Bazargic and the prayer house in Mansârova.

Saint Hierarch Nicolae he was a spiritual patron in three churches, from Durostor county, in the parish of Ostrov, the cathedral of Turtucaia and the parish of Capaclia, where he was a house of prayers, and in five other places of worship in Caliacra county, in the parish Balcic II, Carali I, General Poetaș, former Hoșcadem, Sredno-Ceamurli, where there was a prayer house and Cernaucu parish.

Holy Pious Parascheva was honored in South Dobrogea, by the worship of three churches, two of them were in the parishes of Canlia and the village of Spanciov, in the parish of Rahova de Jos, County of Durostor, and one of the parish of Carasular, of Caliacra county.

Other dedications in Southern Dobrogea were the dedication *Saint Vasile the Great* carried by the church of Sougeac parish, from Durostor county, the dedication *Saint Archdeacon Stefan* owned by the parish church of Uzulchioi in Durostor county and the dedication *Saint Athanasius the Great* of the church in the Bugeac parish in the same county. *Saint John the Theologian* in Prisăcani parish and the dedication *Saint John the Baptist* in the parish of Voinești and in the parish of Seremet-Turtucaia III, where there was a prayer house.

In the category of devotions specific to the Slavic orthodoxy, we can recall the dedication of *Saints Cyril and Methodius*, Slavic baptizers, in whose honor there were five places of worship, in South Dobrogea, two of them in Durostor county, in the parishes of Haschio and Rahova de Jos, a prayer house, and three churches in the parishes of Carali II, Carapcea and Esetli, Caliacra County, and another dedication specific to Russian Orthodoxy, but borrowed from Bulgarian Slavic brothers, was the dedication *Saint Alexander Nevski* from Enigea parish.

All these places of worship built in honor of the great Emperor and the various Protective Saints, who worked during the interwar period within the Romanian Orthodox Church, held for the Southern Dobrogea believers, as a meeting place with God through prayer and participation in Saint Liturgy performed by each priest on the altar pristine. The church was the place where the Christians sacrificed their work through offerings and managed to overcome linguistic, cultural and ethnic differences, united under the obedience of the same spiritual patron and in the faith of the same God, who loves all people equally, regardless of language and nationality.

By browsing a rich bibliography in published and unpublished sources, supplemented by the sources obtained by researching the archival funds of the Archives of the Archdiocese of Tomis and of the National Archives within the Ilfov County Service, the research entitled: „The organization of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea between 1913-1940 ”, brings to the scientific circuit, data on the organization of the Diocese of Tomis and Durostor in the respective period, at parish level where

by researching the parochial files and protonations of the two southern Dobrogea counties, information has been released that contributes to the completion and realization of micrographs of the parishes in South Dobrogea. Through the statistics and the parish censuses carried out by the parish priests, it was possible to present in this paper exact data on the number of families and persons in each village of the parish, as well as on the ethnic composition of each parish. From the minutes concluded by the priests of the protectorate following the inspections in the parishes, we were able to find information both about the shape and architecture of the churches, as well as their ornaments, or about the diligence and devotion of each church servant. Other information brought into the public space by this research is the data on the parish sessions, which, for the most part, included only agricultural land, one part of which was worked by the church staff for its maintenance, and the other part, usually those located in the affiliate villages of the parishes, they were leased to obtain the necessary funds to maintain the place of worship or to build one where it did not exist.

The present work is a bold monographic study of the Romanian Orthodox Church in South Dobrogea, in which the church life is presented in detail, during a quarter of a century in which this territory belonged to the modern Romanian state, starting with the Peace Treaty from Bucharest since 1913, after which Romania came into possession of this territory and ending with the Treaty of Craiova in the autumn of 1940, when a chapter in the history of Dobrogea, Romania and including the Romanian Orthodox Church was concluded.

The international context in which Romania was in 1940 had disastrous results, due to the revisionist policies carried out by the neighbors of our state and supported by the Great European Powers, Germany, Italy and the U.R.S.S., which forced Romania to accept the territorial claims of the neighboring revisionist states. In the summer of 1940, Romania was forced to withdraw its army and administration one at a time from Bessarabia and northern Bucovina, from the northern half of Transylvania and from Southern Dobrogea, under pressure from the great dictators of the time, Stalin, Hitler and Mussolini. On August 19, 1940, in Craiova, the Romanian-Bulgarian negotiations began, finalized on September 7, 1940, by signing the treaty by which Romania ceded to Bulgaria the territory of the Southern Dobrogea re-acquired in 1913²⁹. Between September 20-30, 1940, the entire population of Romanian ethnicity, civil and ecclesiastical administration and the army, from South Dobrogea, was evacuated, ending a stage in the history of Romania, of the Dobrogea region, but also of the history of the Romanian Orthodox Church.

---

²⁹ Drd. Marian VOICU, „Evacuation of southern Dobrudja, a successful military operation, (20 September-October 1940)”, in *Studia in honorem magistri Ion Calafeteanu LXX*, Editor coordinator: dr. Florin C. STAN, Ed. Museum of the Romanian Navy, Constanța, 2010, pp. 219-231.

The parochial life in South Dobrogea, under the careful coordination of the Dobrogean hierarchy, and of the protoiereus in the field, managed to become a complex one, through the cultural activities carried out through the pastoral circles, the cultural homes and the parish libraries. The church succeeded in the interwar period, to be the main institution, which provided a degree of culture and spirituality to the inhabitants of the villages of Southern Dobrogea. The priest, who was sometimes also the teacher of the village school, instructed both the young descendants of the rural society in South Dobrogea, through the cathedral and the souls of the parishioners of all ages from the pulpit of the Church. Despite the financial hardships that have prevailed over the whole country, during this period, the Romanian Orthodox Church, through its representatives in the field, managed to represent for the inhabitants of all the ethnic groups in South Dobrogea, a focus of Culture and spirituality, capable of creating inter-ethnic synergies and a genuine ethos of Dobrogean orthodoxy.

BIBLIOGRAPHY

I. Unpublished sources:

A. Arhiva Arhiepiscopiei Tomisului (A.A.T.)

- Fond *Secția Administrativă Eparhială*

1. caseta 146, dosar 1/1913-1914.

2. caseta 30, dosar 8/1935.

- Fond *Protoieria Bazargic*

1. caseta 84, dosar 8/1926.

2. dosar 9/1931-1932.

3. caseta 26, dosar 8/1933-1935.

4. caseta 32, dosar 9/1936.

5. caseta 68, dosar 5/1937.

- Fond *Protoieria Cavarina*

1. caseta 24, dosar 11/1932.

- Fond *Protoieria Silistra*

1. caseta 60, dosar 7/1927.

2. caseta 65, dosar 4/1939.

3. dosar 8/1930-1940.

- Fond *Protoieria Turtucaia*

1. caseta 24, dosar 12/1932.

- Fond *Seminarul Teologic*

1. dosar 5/1927.

- Fonduri parohiale:

1. *Parohia Sfântul Gheorghe Bazargic*, caseta 149, dosar 2/1914-1923.

2. *Parohia Sfinții Apostoli Petru și Pavel din Silistra*, caseta 146, dosar 15/1914-1923.

3. *Parohia Almalău*, dosar 2/1967.

4. *Parohia Bugeac*, dosar 2/1967.

5. *Parohia Carvăn*, dosar 3/1967.

6. *Parohia Coslugea*, dosar 2/1967.

7. *Parohia Esechioi*, dosar 3/1967.

8. *Parohia Gârlița*, dosar 3/1967.

9. *Parohia Lipnița*, dosar 2/1967.
10. *Parohia Ostrov*, dosar 3/1967.
11. *Parohia Satu-Nou*, dosar 3/1967.

B. Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Ilfov (D.J.A.N.I.)

- Fond Prefectura județului Durostor

1. dosar 1/1920
2. dosar 5/1922
3. dosar 13/1921
4. dosar 11/1925
5. dosar 12/1926
6. dosar 33/1933
7. dosar 41/1933

- Fond Prefectura județului Caliacra

1. dosar 2/1921.

II. Published sources:

1. *** „Activitatea Cercurilor Pastorale din Eparhie”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, septembrie, nr. 9, p. 273.
2. *** „Adunarea Eparhială a Sfintei Episcopii Constanța, Ședința de constituire din 25 martie 1932”, în *Tomis*, anul IX, 1932, aprilie, nr. 4, pp.144-148.
3. *** „Adresa Căminului Cultural Frăția din Conac jud. Caliacra, No. 2515, din 16 Aprilie 1936”, în *Tomis*, anul XIII, 1936, iunie-iulie, nr. 6-7, p. 219.
4. *** „Adresa Sfântului Sinod, nr. 1319, din 13 septembrie 1932”, în *Tomis*, anul IX, 1932, octombrie, nr. 10, p. 310.
5. *** „Adresa Sfântului Sinod nr. 1677 din 16 Noiembrie 1932 către Sf. Episcopie Constanța, înregistrată sub nr. 4982 din 17.11.1932”, în *Tomis*, anul IX, 1932, noiembrie, nr.11, pp. 342-343.
6. *** „Al III-lea Congres al învățătorilor din Caliacra”, în *Cuvântul nostru*, 2, nr. 104, 3 iulie 1929, p. 2.
7. *** *Almanach Argus*, Institutul de Arte Grafice „Eminescu”, București, 1923, p. 274.
8. *** *Anuarul „Socec” al României Mari*, vol. II, 1924-1925, Ed. Socec&Co, București.

9. *** „Buletinul cercurilor pastorale și al activității parohiale”, în *Tomis*, anul X, 1934, noiembrie, nr. 11, pp. 312-313.
10. *** „Comemorarea Episcopului Ilarie”, în *Tomis*, anul IX, 1932, octombrie, nr. 10, p. 295.
11. *** „Copie depe ordinul circular No. 1136 din 26.02.1937 al Episcopiei Constanța către toate parohiile și drept credincioșii creștini ai Eparhiei”, în *Tomis*, anul XIV, 1937, ianuarie-februarie-martie, nr. 1-2-3, p. 50.
12. *** „Cronică, Alegerea noilor episcopi”, în *Candela*, anul XXVIII, 1909, nr. 5, pp. 324-326.
13. *** „Cronica bisericească. Moartea Episcopului Ilarie al Constanței”, în *B.O.R.*, anul XLIII, 1925, nr. 9, p. 555.
14. *** „Cuvântarea Preasfințitului Episcop Gherontie al Constanței, cu ocazia sfințirii bisericii de la mănăstirea Dervent”, în *Tomis*, anul XIX, 1942, august-septembrie, nr. 8-9, p. 2.
15. *** „Cuvântare ținută de P.S. Gherontie cu prilejul Adunării Eparhiale ce a avut loc în data de 15 decembrie 1932” în *Tomis*, anul X, 1933, aprilie, nr. 4, pp. 106-108.
16. *** „Cuvântările ținute de prefectul N. Negulescu, în Dacia, 6 iunie 1923 - și ministrul C. Banu”, în *Dacia*, 7 iunie 1923.
17. *** *Documente privind Istoria României. Războiul de Independență*, vol. IX, Ed. Academiei Române, București, 1955, pp. 382-383.
18. *** „Decizia Sfintei Episcopii Constanța nr. 8403 din 26 noiembrie 1940” în *Tomis*, anul XVIII, 1941, februarie, nr. 2, p. 24.
19. *** „Decretul nr. 633 din 16 martie 1879”, în *Monitorul Oficial*, nr. 64, 1879.
20. *** „Extras din procesele verbale de inspecție”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, martie, nr. 3, p. 68.
21. *** „Extras: Sfântul Sinod al Sfintei Bisericii Ortodoxe Române, Sesiunea ordinară din 1929, ședința din 13 decembrie”, în *Tomis*, anul VII, 1930, aprilie, nr. 4, pp. 152-154.
22. *** „Hotărâri, Ordine, Circulări, către Protoierii”, în *Tomis*, anul XI, 1935, februarie, nr. 2, p. 68.
23. *** „Împărțirea județului Caliacra pe Protoierii” în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia „Modernă” Călărași-Ialomița, 1936, p. 110.
24. *** „Împroprietăririle în Cadrilater (Cuvântarea P.S. Episcop D.D. Gherontie ținută în senat în ziua de 5 martie 1930)”, în *Tomis*, anul VII, 1930, martie, nr. 3, pp. 90-92.
25. *** „În Dobrogea Nouă - Vizită apostolică”, în *Tomis*, anul IV, 1927, nr. 11, pp. 19-24.
26. *** „Înscăunarea S.S. Episcopului Ilarie al Tomisului și Durostorului”, în *Dacia*, an X, nr. 124, Constanța, 5 iunie, 1923, p. 1.

27. *** „Justus, Episcopul Ilarie al Dobrogei vorbește Daciei” în *Dacia*, an X, nr. 78, Constanța, 6 aprilie, 1923, p. 1.
28. *** „Legea nr. 293 din 7 februarie 1881”, în *Monitorul Oficial* din 12 februarie 1881.
29. *** „Lista definitivă de preoți și diaconi din întreaga țară cari constituie Colegiul Electoral pentru alegerea reprezentanților Clerului mirean în Consistoriul Superior Bisericesc pe anul 1915”, în *B.O.R.*, anul XXXIX, aprilie, 1915, p. 29.
30. *** „Mănăstirea Dervent”, în *Mănăstiri ortodoxe*, 2011, nr. 28 p. 22.
31. *** „Ordinul Sfintei Episcopii Constanța, nr. 4583, din 1 noiembrie 1932, către protoieriele reședințe de județ din Eparhie”, în *Tomis*, anul IX, 1932, noiembrie, nr.11, p. 341.
32. *** „Preoți refugiați primiți în Eparhia Olteniei”, în *A.M.O.*, Tipografia Sf. Mitropolii a Olteniei, Râmnicului și Severinului, Craiova, 1941 pp. 798- 816.
33. *** „Proces-Verbal, 5 octombrie 1926, comisia administrativă bisericească”, în *Tomis*, anul IV, 1927, ianuarie-februarie, nr. 1-2, p. 17.
34. *** „Proces-Verbal, anul 1926, luna octombrie, ziua 28, Comisia administrativă-bisericească”, în *Tomis*, anul IV, 1927, ianuarie-februarie, nr. 1-2, pp. 20-21.
35. *** „Proces-Vebal al Adunării Eparhiale din 26 Mai 1935”, în *Tomis*, Anul XII, iunie-iulie, 1935, nr. 6-7, p. 244.
36. *** „Protoieria a II-a Turtucaia jud. Durostor”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia „Modernă” Călărași-Ialomița, 1936, p. 150.
37. *** „Raportul P.S. Episcop Nifon al Dunarei de Jos citit în Sf. Sinod în ședința din 24 octombrie 1914, relativ la înființarea de parohii urbane și rurale în noul teritoriu” în *B.O.R.*, anul XXXVIII, 1915, februarie, nr.11, p. 1190.
38. *** *Recensământul general al populației din 1930, Neam, Limbă maternă, Religie*, vol. II, partea 1, p. 188.
39. *** „Schiță biografică”, în *V. B.*, anul II, 1895, nr. 4-5, pp. 3-4.
40. *** *Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române*, 1925, p. 291.
41. *** „Știri și fapte din țară și din eparhie”, în *Tomis*, anul XIV, 1937, mai-iunie-iulie, nr. 5-6-7, p. 215.
42. *** „Știri și fapte din țară și din eparhie”, în *Tomis*, anul XV, 1938, ianuarie-februarie, nr. 1-2, p. 69.

43. *** „Tablou de comisiunile alese prin remaniere de Adunarea Eparhială a Sf. Episcopii în adunarea ordinară de la 22 maiu 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, septembrie, nr. 9, pp. 28-29.
44. *** „Tablou de parohiile, din cuprinsul Eparhiei Constanța, cari au binevoit să colecteze pentru schitul Dervent”, în *Tomis*, anul XIV, 1937, ianuarie-februarie-martie, nr. 1-2-3, p. 80.
45. *** „Tablou de parohiile extrabugetare și preoții deservenți respectivi din eparhia Constanța, luați în bugetul Statului, pe exercițiul 1936-1937 și 1937-1938”, în *Tomis*, anul XIV, 1937, mai-iunie-iulie, nr. 5-6-7, pp. 192-193.
46. *** „Tablou de parohiile vacante din Eparhia Constanța”, în *Tomis*, anul XIV, 1937, mai-iunie-iulie, nr. 5-6-7, p. 201.
47. *** „Tratatul între România și Bulgaria, din 7 septembrie 1940”, în *Monitorul Oficial*, nr. 212 din 12 septembrie 1940.
48. *** „Vizita canonică a Prea Sfințitului Episcop D. D. Gherontie în protoieria Caliacra”, în *Tomis*, anul VII, 1930, octombrie, nr. 10, pp. 343-349.
49. *** „Vizita a Prea Sfințitului Episcop D. D. Gherontie în Caliacra”, „*Tomis*”, anul VIII, 1931, noiembrie, nr. 11, pp. 334-337.
50. *** „Vizita Episcopului Gherontie al Constanței în județul Durostor”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, noiembrie, nr. 11, p. 342.
51. *** „Vizitele canonice ale P.S.S. Episcopului Gherontie în județul Caliacra”, *Tomis*, anul IX, 1932, decembrie, nr. 12, pp. 266-268.
52. *** „Vizita canonică a Prea Sfințitului Episcop D.D. Gherontie în Jud. Caliacra, în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie 1934”, în *Tomis*, anul XI, 1934, septembrie-octombrie, nr. 9-10, p. 273.
53. *** „Vizita canonică a Prea Sfințitului Episcop D. D. Gherontie în județul Caliacra”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, p. 198.
54. *** „Vizita canonică a Prea Sfințitului D. D. Gherontie Episcopul Constanței făcută în județul Caliacra, în zilele de 14-15 mai 1938”, *Tomis*, anul XV, 1938, mai-iunie-iulie-august, nr. 5- 6-7-8, p. 26.
55. *** „Vizită canonică a P.S. Episcop Gheorontie în județele Constanța și Durostor”, în *Tomis*, anul XVII, 1940, unie-iulie, nr. 6-7, pp. 44, 49-51.
56. *** *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia „Modernă” Călărași-Ialomița, 1936, 158 p.

III. General writings:

1. BITOLEANU Ion, RUNCAN Nechita, *Dobrogea, vatră a creștinismului românesc*, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2001.
2. BOIA, Lucian, *Balcic. Micul paradis al României Mari*, Ed. Humanitas, București, 2014.
3. IDEM, *România - țară de frontieră a Europei*, Ediția I, Ed. Humanitas, București, 2002.
4. CĂMĂRĂȘESCU, N. Ion, *Durostorul. Expunerea situației județului la 1 decembrie 1914*, București, 1915.
5. CIACHIR, Nicolae, *Războiul pentru independența României în contextul european (1875-1878)*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977.
6. CIORBEA, Valentin, *Evoluția Dobrogei între 1918-1944*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2005.
7. CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI, C.D., *Un sat Dobrogean, Ezibei*, Ed. Bucovina, I. E. Torouțiu, București.
8. COTAN, Constantin, Claudiu, *Biserica Ortodoxă Română în timpul Primului Război Mondial*, Ed. Universitară, București, 2015.
9. IDEM, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române 1600-2000*, Studiu introductiv, Ed. Vasiliana 98, 2009.
10. IDEM, „O istorie a Bisericii Ortodoxe Slave”, Ed. Vasiliana 98, Iași, 2009.
11. IDEM, *Ortodoxia și mișcările de emancipare națională din sud-estul Europei în secolul al XIX-lea*, Ed. Bizantină, București, 2004.
12. CRISTESCU, D., *Viața și înfăptuirile Prea Sfințitului Episcop Vartolomeiu până la împlinirea vârstei de 60 ani*, Tipografia „Episcopul Vartolomeiu”, Râmnicu-Vâlcea, 1936.
13. DUMITRIU, I. Ana, *Descrierea Cadrilaterului*, Călărași, 1914.
14. DRĂGOI, Pr. Eugen, *Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos, 1864-1889*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990.
15. DOBRESCU, C., *Casa Bisericii 1902-1919*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1920.
16. DUȚU, Teodor, *După 50 de ani. Amintiri despre cei care nu mai sunt*, vol. I, Ed. Alpha MDN, Buzău, 1999.
17. GEORGESCU, George, *Județul Caliacra din punct de vedere administrativ, financiar, economic, social și cultural*, București, 1915.
18. IMBRESCU, Ilie, *Biserica și Mișcarea legionară*, București, Ed. Cartea Românească, 1940, p. 20.
19. IDEM, *Poezii din închisoare*, Ed. a II-a, București, Ed. Bonifaciu, 2000, p. 6.

20. KIRIȚESCU, Constantin, *Istoria războiului pentru reîntregirea României 1916-1919*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
21. MANEA, Vasile, IONIȚOIU, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1948-1989). Biserica ortodoxă*. vol. I, ediția a-II-a, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 1998.
22. MATEESCU Tudor, *Permanența și continuitatea românilor în Dobrogea*, București, 1979.
23. MĂNĂSTIREANU, Laurențiu, *Viața religioasă în nordul Dobrogei (1878-1918)*, Cluj-Napoca, Ed. Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2015.
24. MURGOCI, prof. G., *Țara Nouă. Dobrogea sudică și Deliormanul. Scurtă descriere geografică completă cu o schiță și numeroase fotografii de Vinescu și Murgoci*, București, 1913.
25. NAZARIE, Pr., Constantin, *Activitatea preoților de armată în campania din 1916-1918*, București, 1921.
26. NEOIȚĂ, Cătălin, *Între stânga și dreapta, Comunism, iredentism și legionarism în Cadrilater (1913-1940)*, Ed. Fundației Scrisul Românesc, Craiova, 2009.
27. PĂCURARIU, Pr., Prof., Dr., Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, ediția a III-a, Ed. Trinitas, Iași, 2006.
28. PETCU, Ierom., Marcu, LIHĂNCEANU, Nicolae, PINTILIE, Pr., Adrian, CREȚU, Ramona-Anca, *Pagini din istoria monahismului ortodox în revistele teologice din România*, București, Ed. Bibliotecii Naționale a României, Putna, Ed. Mitropolit Iacov Putneanul, vol I, Personalități, 2011.
29. POPESCU, Pr., N. Grigore, *Preoțimea română și întregirea neamului – temnițe și lagăre*, vol. II., Tipografia Vreamea, București, 1940.
30. RAIU, Cătălin, *Democrație și statolatricie, creștinismul social la Bartolomeu Stănescu, episcopul Râmnicului Noului Severin (1875-1954)*, București, Ed. Universității din București, 2013.
31. RĂDULESCU, Adrian, BITOLEANU, Ion, *Istoria Românilor dintre Dunăre și Mare. Dobrogea*, București, 1979.
32. RUNCAN, Nechita, *Două milenii de viață creștină neîntreruptă în Dobrogea*, Constanța, Ed. Ex Ponto, 2003.
33. IDEM, *Studii de Teologie istorică și patristică*, vol. VII, Ed. Vasiliana98, Iași, 2014.
34. SCRIBAN, August, *Dicționarul limbii românești*, Ed. Institutul de Arte Grafice Presa Bună, 1939.
35. SIMEDREA, Arhim., Tit, *Patriarhia Română. Acte și documente*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1926.

36. SLIVNEANU, Pr., Vasile, *Omilii la statui, P.G. 49, trad. în vol. Șease Omilii (XI-XVI) "Despre statui" ale Sf. Ioan Chrisostom*, București, 1908.
37. STĂNESCU-BĂCĂOANUL, † Vartolomeiu, *Raportul general către Sfântul Sinod privitor pe administrațiunea bisericească din noul teritoriul dobrogean pentru intervalul dela noembrie 1913 – ianuarie 1914*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1914.
38. STROIESCU, V. STANCIU, N. Pantely, *Dobrogea Nouă pe căile străbunilor*, vol. I, Ed. Tipografia Comercială Iv. Smocof&Comp., Bazargic, 1924.
39. ȘARPE, Pr. Ioan, *Biserica Ortodoxă în timpul regimului comunist. Studiu de caz: Arhiereul Pavel Șerpe*, Teză de Doctorat, Sibiu, 2018.
40. TUDOR, Constantin, *Administrația românească în Cadrilater*, Călărași, Ed. Agora, 2005.
41. UNGUREANU, George, *Chestiunea Cadrilaterului. Interesele românești și revizionismul bulgar*, Ed. Ars Docendi, București, 2005.
42. VÂRNAV, I. Arghir, *Carte omagială cu ocazia aniversării a cinci ani de păstorie. P.S.D.D. Gherontie Episcopul Constanței - vechiul Tomis și al Durostorului*, Constanța, 1931.

IV. Studies and articles:

1. ANDREI, Anghel, „Certificatul Primăriei Lipnița, județul Durostor nr. 396 din 8 Noembrie 1931”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, decembrie, nr.12, p. 365.
2. ARBORE, P. Alexandru, „O încercare de reconstruire a trecutului Românilor din Dobrogea”, în *Analele Dobrogei*, anul III, Constanța, 1922, aprilie-iunie, nr. 2, pp. 237-291.
3. IDEM, „Caracterul etnografic al Dobrogei sudice (din epoca turcească până în 1913)”, în *Analele Dobrogei*, anul XIX, vol. II, Constanța, 1938.
4. A.S., „Moartea arhiereului Meletie Constanțeanul”, în *B.O.R.*, anul XLI, 1922-1923, nr. 14, pp. 1060-1061.
5. BARDU, Nistor, „Din istoria învățământului dobrogean. Învățământul profesional în perioada interbelică”, în *Colegiul pedagogic Constantin Brătescu, Valori ale civilizației românești în Dobrogea*, Coord. Stoica LASCU, Constantin VITANOS, Constanța, 1993, pp.64-65.
6. BRĂTIANU, Pr., Arghir, „Proces-Verbal, 19 martie 1933”, în *Tomis*, anul X, 1933, aprilie, nr. 4, pp.124-125.
7. BRĂTESCU, Constantin, „Nume vechi ale Dobrogei, Vlahia lui Asan, Vlahia albă, în *Arhiva Dobrogei*, vol. II, București, 1919, ianuarie-aprilie, nr. 1, pp. 18-31.

8. IDEM, „Populația Cadrilaterului între 1878-1938”, în *Analele Dobrogei*, anul XIX, vol. II, Constanța, 1938, p. 199.
9. IDEM, „Dobrogea regelui Carol I și colonizările Dobrogei”, în *Analele Dobrogei*, anul XIX, vol. III, Constanța, 1938, p. 101.
10. IDEM, „Românii și Bulgarii”, în *Dobrogea Românească*, lucrare îngrijită de Elsa și G. DUMITRIU-SEREA, Ed. Acțiunea Românească, București, 1938, p. 68.
11. BELU, Pr. Prof. I., D., „Cinstirea Sfinților în Biserica Ortodoxă”, în *M.M.S.*, anul XLVI, 1970, ianuarie-februarie, nr. 1-2, p. 24-36.
12. BRODNER, Raluca „Ziduri retocmite la biserica din strada Amzei”, în *Ziarul Lumina*, din 23 iunie 2015.
13. BUJOR, Nicolae, VÂLCU, Pr. Dumitru, „Procesul Verbal al Adunării Eparhiale de Constanța, încheiat în ședința din 14 maiu 1933”, în *Tomis*, anul X, 1933, august-septembrie, nr. 8-9, pp. 213-217.
14. CALOEAN, DR., Laura, „90 de ani de la moartea primului episcop al Dobrogei Ilarie Teodoresc”, în *Datina*, anul 2, nr. 14, Constanța, aprilie, 2015, p. 30.
15. IDEM, „Instalarea Episcopului Ilarie Teodorescu”, în *Datina*, anul 1, nr. 5, Constanța, mai, 2014, p. 27.
16. CAPIDAN, Theodor, „Fărșeroții. Studiu lingvistic asupra românilor din Albania”, în *Dacoromania*, VI, 1931, pp. 1-210.
17. CIORBEA, Valentin, „Aspecte din evoluția Dobrogei de Sud în cadrul statului român”, în, *Colegiul Pedagogic Constantin Brătescu, Valori ale civilizației românești în Dobrogea*, Coord. Stoica LASCU, Constantin VITANOS, Constanța, 1993, p. 374.
18. IDEM, „Tratatul de la Craiova (7 septembrie 1940)”, în *România de la Mare*, anul III, Constanța, 1994, nr. 3-4, pp. 55-56.
19. IDEM, „Terorism în Cadrilater”, în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 41-44.
20. CIOROIU, Constantin, „Dobrogea de Sud - repere spirituale”, în *România de la Mare*, anul III, Constanța, nr. 3-4, pp. 15-16.
21. IDEM, „Călători prin Dobrogea de Sud”, în *Colegiul Pedagogic Constantin Brătescu. Valori ale civilizației românești în Dobrogea*, Coord. Stoica LASCU, Constantin VITANOS, Constanța, 1993, pp. 253-261.
22. COADĂ, Pr., Nicolae, „Cuvânt funebru ținut la înmormântarea decedatei Aurora Gr. Dumitrescu, soția Prea Cucernicului Vicar Episcopal-Constanța”, în *Tomis*, anul V, 1928, mai, nr. 5, pp. 24-28.

23. COJOCARU, Ierom., Ghermano, „Cântecul călugărului”, în *Tomis*, anul XI, 1934, septembrie-octombrie, nr. 9-10, pp. 234-235.
24. COMAN, Pr. Ioan, „Raportul Parohiei Voinești, județul Caliacra, no. 5, din 1 februarie 1938”, în *Tomis*, anul XV, aprilie, 1938, nr. 4, p. 31.
25. CONSTANTINESCU, Bucur, „Ascultați pe mai marii voștri și văzând faptele lor să le urmați credința”, în *Glasul Dobrogei*, Constanța, an I, 1923, nr. 9, 2 iulie.
26. CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI, C.D., „Elementul românesc în Cadrilater înainte de anul 1913” , în *Dobrogea de Sud*, anul 1, Constanța, 1937, aprilie-mai, nr. 2, pp. 7-12.
27. COTAN, Constantin, Claudiu, „Situția politică și religioasă din Dobrogea în anii războiului (1916-1918)”, în *Revista de Teologie-Sfântul Apostol Andrei*, nr. 1, 2014, pp. 142-154.
28. IDEM, „Romanian-Bulgarian Religious Relations during the First World War”, *The 2nd Virtual International Conference on the Dialogue between Science and Theology*, în *Dialogo 2015*, Published by: Edis- Publishing Institution of the University of Zilina – Slovak Republic, pp. 273-283.
29. IDEM, „Organizarea și funcționarea canonică a Bisericii Ortodoxe Române în Cadrilater (1913-1940)”, în *Patmos*, Ed. Mica Valahie, București-Târgoviște, anul 2, nr. 4, 2013, p. 50-75.
30. IDEM, „Românii balcanici”, în *Studii Teologice*, nr. 4. 2008, pp.75-99.
31. IDEM, „Biserica Ortodoxă Bulgară în secolul al XIX-lea”, în *Biserică, Putere, Societate*, Ed. Universității din București, 2001, pp. 59-84.
32. DIANA, Ana-Maria, PAȘCA, Cecilia „Dezvoltarea învățământului în Dobrogea de Sud în perioada interbelică”, în *Analele Dobrogei*, serie nouă, anul VI, 2003, nr. 1, pp. 149-153.
33. DINCĂ, Arhim., Athanasie, „Sfințirea a două biserici”, în *Tomis*, anul IV, 1927, nr. 5, pp. 11-13.
34. IDEM, „Proces Verbal din 15 iunie 1929”, în *Tomis*, anul VI, 1929, iulie, nr. 7, pp. 23-24.
35. IDEM, „Proces-Verbal încheiat de direcțiunea Școalei de Cântăreți Bisericești Episcopul Gherontie Constanța, No. 18 din 24 Iunie 1930”, în *Tomis*, anul VII, 1930, august, nr. 8, p. 287.
36. DINU, Ion, „În jurul Episcopilor Tomis și Durostor - Priviri retrospective”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia „Modernă” Călărași-Ialomița, 1936, p. XXXX.
37. DRĂGOI, Pr. Eugen, „Aspecte ale vieții bisericești din Episcopia Dunării de Jos în anii 1864-1886”, în *Monumente istorice și izvoare creștine*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1987, pp. 261-267.
38. IDEM, „Monahismul în Dobrogea din secolul al XIX-lea până în anul 1918”, în *Analele Universității Dunărea de Jos*, Galați, seria 19, Istorie, tom VIII, 2009.

39. DRĂGULESCU, Diac., Toma, „Din activitatea episcopală”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia Modernă, Călărași-Ialomița, 1936, pp. LXXXI-LXXXII.
40. IDEM, „Gherontie Episcopul – Note biografice – 1866-1936”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia Modernă, Călărași-Ialomița, 1936, p. LXXXII.
41. IDEM, „Învățămintul religios”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia Modernă, Călărași-Ialomița, 1936, p. LXXXIV.
42. DOBRESU, †Arhiepiscop Meletie, „Raportul P.S. Arhiepiscop Meletie delegat cu administrația bisericească în noul teritoriu dobrogean, citit în Sfântul Sinod în ședința de la 9 mai 1914”, în *B.O.R.*, anul XXXVIII, 1914-1915, nr. 3, pp. 254-259.
43. DOBRESU, Pr., Pavel, „Răspuns pentru lămurirea unor nedumeriri”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, iunie, nr. 6, pp. 142-148.
44. IDEM, „Protoieria I jud. Caliacra”, în *Tomis*, anul XI, 1934, iunie, nr. 6, p. 159.
45. IDEM, „Raportul nr. 668/1938 al Protoieriei Bazargic-Caliacra”, în *Tomis*, anul XV, 1938, mai-iunie-iulie-august, nr. 5- 6-7-8, pp. 36-37.
46. DRON, Pr. Constantin, „O vizită canonică”, în *Tomis*, anul XI, 1934, septembrie-octombrie, nr. 9-10, pp. 227-233.
47. DUGĂȘESCU, Pr., Oprea, „Ședința Consiliului eparhial, Secția Administrativă Bisericească, Proces-Verbal, 21 august 1928”, în *Tomis*, anul V, 1928, august-septembrie, nr. 8-9, pp.18-20.
48. DUMITRESCU, Pr., Grigore, „ Răspuns la articolul <<În jurul unui caz bizar>> publicat în ziarul *România* în numărul din 3 aprilie 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, mai, nr. 5, pp. 25-26.
49. IDEM, „Secția administrativă bisericească, Proces-Verbal nr. 1753”, în *Tomis*, anul V, 1928, iunie-iulie, nr. 6-7, pp.30-32.
50. IDEM, „Secția administrativă bisericească, Proces-Verbal din 16 octombrie 1928”, în *Tomis*, anul V, 1928, octombrie, nr. 10, pp. 22-24.
51. IDEM, „Proces-Verbal, Ședința Consiliului Eparhial, secția administrativă bisericească, ținută în ziua de 19 martie 1929”, în *Tomis*, anul VI, 1929, martie, nr. 3, pp. 17-21.
52. IDEM, „Proces-Verbal, Ședința Consiliului Eparhial, Secția Administrativă bisericească, din 27 aprilie 1929”, în *Tomis*, anul VI, 1929, mai, nr. 5, pp.43-46.
53. IDEM, „Raportul Secțiunii Administrative-Bisericești, înregistrat sub nr. 2233 din anul 1931”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, iunie, nr. 6, pp.166-170.
54. IDEM, „La înmormântarea lui Ioan N. Roman”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, iulie, nr. 7, pp. 210-212.

55. IDEM, „Ordinul Sfintei Episcopii no. 3699 din 31 august 1931 către Protoieria județului Constanța, Protoieria județului Caliacra, Protoieriile I, II și III Ialomița”, în *Tomis*, anul IX, 1932, noiembrie, nr.11, p. 339.
56. DUMITRESCU, Pr., Ștefan, „Organizarea activității culturale bisericești”, în *Tomis*, anul X, 1934, noiembrie, nr. 11, pp. 319-331.
57. IDEM, „Raportul Consiliului Eparhial – Secția culturală”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, pp. 247-261.
58. IDEM, „În amintirea Vicarului nostru Grigore Dumitrescu”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, p. 221.
59. IDEM, „Organizarea activității culturale bisericești”, în *Tomis*, anul X, 1934, noiembrie, nr. 11, pp.319-331.
60. IDEM, „Raportul Consiliului Eparhial – Secția culturală”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, pp. 247-261.
61. G., „Alegerea, investitura și instalarea noilor episcopi”, în *B.O.R*, anul XXXIII (1909-1910), nr. 1, pp. 12-36.
62. GEORGESCU, Pr. V. „Raportul Secției Administrative Bisericești pe 1928”, în *Tomis*, anul VI, 1929, mai, nr. 5, pp. 32-37.
63. GHEORGHE, Pr. C., Paul, „Isvorul vieții este Dumnezeu”, în *Tomis*, anul IX, 1932, aprilie, nr. 4, pp. 137-139.
64. GORUNEANU, Octav, „Pentru propășire- Episcopatul Dobrogei”, *Dacia*, 24 februarie 1923.
65. GRIGORESCU, Prof., Dr., Ștefan, „Organizarea Bisericească a Cadrilaterului (1913-1940)”, în *Helis*, anul IX, nr. 1 (93), ianuarie, 2011, pp.12-13.
66. ILINOIU, G., „Culte în Dobrogea”, în *Analele Dobrogei*, anul IX, vol. I, 1928, pp. 585-640.
67. IONESCU, Pr., Gheorghe, „Instalarea protoiereilor de Caliacra și Durostor”, în *Tomis*, anul IV, 1927, iulie-august, nr. 7-8, p. 79.
68. IDEM, „Două instalări de protopopi”, în *Tomis*, anul V, 1928, mai, nr. 5, p. 13.
69. IDEM, „Vizita canonică a P.S. Episcop D. D. Gherontie în județele Durostor și Ialomița în zilele de 3-8 Noiembrie 1928”, în *Tomis*, anul V, 1928, noiembrie, nr. 11, pp.12-17.
70. IONIȚĂ, Drd., M., Alexandru, „Episcopia Constanței”, în *Studii Teologice*, Seria a II-a, anul XXVIII, 1976, nr. 7-10, pp. 623-632.

71. IMBRESCU, Pr., Ilie, „Vizita canonică a Prea Sfințitului D.D. Episcop Gherontie în jud. Caliacra în zilele de 16-17 Iunie 1935”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, pp.197-206.
72. IRIMESCU, C. „Părintele Ilie”, în *Dacia*, 5 iulie 1923.
73. JUGĂNARU, Pr. Theodor, „Datele nașterii și morții lui Iisus Hristos, după rezultatele astronomice”, în *Tomis*, anul XI, 1934, septembrie-octombrie, nr. 9-10, pp. 236-240.
74. LASCU, Stoica, „Memoriu asupra pagubelor făcute de inamic în orașul Constanța”, în *România de la Mare*, an I, nr. 1, iunie 1992.
75. IDEM, „Dobrogea de Sud în contextul istoriei poporului și statului Român”, în *România de la Mare*, anul III, Constanța, 1994, nr. 3-4, pp. 6-11.
76. IDEM, „Din istoria Dobrogei de Sud în cadrul României reîntregite (1913-1940)”, în *Revista istorică*, Serie Nouă, tom. VI, 1995, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, Ed. Academiei Române, pp.958-975.
77. IDEM, „Înfăptuiri românești în Cadrilater”, în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 44-50.
78. IDEM, „Pacea de la București - în contextul internațional al Balcanilor (1912-1913)”, în *Patmos*, anul 2, București-Târgoviște, 2013, nr. 3, pp. 189-206.
79. LIFICIU, Pr., A., Theodor, „Curente dăunătoare societății”, în *Tomis*, anul XI, 1934, noiembrie, nr. 11, pp. 300-303.
80. MACUC, Mihai, „Cum am redobândit Cadrilaterul”, în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 12-22.
81. MATEESCU, Tudor „Din legăturile religioase ale Dobrogei cu Moldova înainte de 1877”, în *M.M.S*, an LI, nr. 9-12, Iași, 1975, pp. 716-720.
82. MĂNĂSTIREANU, Laurențiu, „Hramurile bisericilor nord-dobrogene la sfârșitul secolului al XIX-lea”, în *Îndrumător Pastoral*, anul V, Tulcea, 2013, nr. 5, pp. 335-351.
83. MĂRCULESCU, Octavian, „Transmarisca –Turtucaia”, în *Analele Dobrogei*, anul XIX,1938, vol. III, p. 125.
84. MIHĂLCESCU, Ioan, „Cronica bisericească. Învăstirea noilor Episcopi. Instalarea P.S. Ghenadie Episcopul Buzăului”, în *B.O.R*, anul XLI, 1922-1923, nr. 8, pp. 582-592.
85. IDEM „Un om și opera lui”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia Modernă, Călărași-Ialomița, 1936, p. XXXXII.
86. MIHALACHE, Diac., Ioan, „Vizita Prea Sfințitului D.D. Gherontie, Episcopul Constanței făcută în județul Caliacra în zilele de 14-15 mai 1938”, în „*Tomis*”, anul XV, 1938, mai-iunie-iulie-august, nr. 5- 6-7-8, pp. 23-27.

87. IDEM, „Vizita canonică a Prea Sfințitului D.D. Episcopul Tomisului și Durostorului în jud. Caliacra”, în *Tomis*, anul XVI, 1939, septembrie, nr. 9, pp.12-15.
88. MOISESCU-VILLEA, Pr. Leonida, „Parabola celor doi datornici”, în *Tomis*, anul XI, 1934, iunie, nr. 6, pp. 148-150.
89. IDEM, „Parabola Semănătorului”, în *Tomis*, anul XI, 1934, august, nr. 8, pp. 212-213.
90. IDEM, „Parabola neghinei”, în *Tomis*, anul XI, 1934, noiembrie, nr. 11, pp. 304-305.
91. IDEM, „Parabola despre comoara ascunsă în țarină”, în *Tomis*, anul XII, 1935, ianuarie, nr. 1, pp. 20-21.
92. IDEM, „Parabola grăuntelui de muștar”, în *Tomis*, anul XII, 1935, aprilie-mai, nr. 4-5, p. 153.
93. IDEM, „Parabola aluatului”, în *Tomis*, anul XII, 1935, august-septembrie, nr. 8-9, p. 301.
94. MORARU, Gheorghe „Prea Sfințitul Ilarie Teodorescu, prim episcop al Constanței”, în *Tomis*, anul IV, 1927, noiembrie, nr. 11, pp. 10-11.
95. MUTIȘ, Cristian, „Dobrogea în contextul Marii Uniri”, în *Buletinul Cercurilor Științifice Studențești Arheologie-Muzeologie-Istorie al Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia*, nr. 5, 1999, p. 215.
96. NEGARĂ, Ierom., Anastase, „Raportul Cuviosului Superior al Schitului: Sf. Cruce Dervent-Durostor, nr. 7 din 1931”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, decembrie, nr.12, p. 384.
97. NICOLAU, † Episcopul Gherontie, „Proces-Verbal, anul 1926, luna octombrie ziua 5”, în *Tomis*, anul IV, 1927, ianuarie-februarie, nr. 1-2, pp.16-18.
98. IDEM, „Jubileul de 50 de ani de la realipirea Dobrogii”, în *Tomis*, anul V,1928, februarie, nr. 2, p. 2.
99. IDEM, „Cuvântare ținută în ziua de 3 Noembrie 1929, la desvelirea monumentului eroilor din Bazargic”, în *Tomis*, anul VI, 1929, noiembrie, nr. 11, p. 4.
100. IDEM, „Dați-mi cinci lei pe an de fiecare familie și vă promit o eparhie înfloritoare”, în *Tomis*, anul VII, august, 1930, nr. 8, p. 256.
101. IDEM, „Ortodoxismul și situația Bisericii Dobrogene”, în *Tomis*, anul XI, 1935, aprilie-mai, nr. 4-5, pp. 133-137.
102. IDEM, „Cuvântare ținută la 26.09.1935, cu prilejul împliniri a 10 ani de la moartea episcopului Ilarie Teodorescu al Constanței”, în *Tomis*, anul XII, august-septembrie, 1935, nr. 8-9, p. 304.
103. IDEM, „Cuvântare la deschiderea Adunării Eparhiale sesiunea ordinară (amânată) din anul 1936”, în *Tomis*, anul XIII, 1936, iunie-iulie, nr. 6-7, pp.163-167.
104. IDEM, „Cuvântare la deschiderea Adunării Eparhiale ordinare de la 30 mai 1937”, în *Tomis*, anul XIV,1937, august-septembrie, nr. 8-9, p. 7.

105. IDEM, „Înfăptuiri și nevoi bisericești în Dobrogea Nouă”, în *Analele Dobrogei*, anul XIX, 1938, nr. 3, p. 60.
106. IDEM, „Cuvântare la deschiderea sesiunii prelungite a Adunării eparhiale (18 Mai 1941)”, în *Tomis*, anul XVIII, 1941, iunie-iulie, nr. 6-7, pp.2-9.
107. NISTOR, I., Ion, „Recuperarea Cadrilaterului”, în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 22-27.
108. OTU, Petre, „Cum am pierdut Cadrilaterul?” în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 54-59.
109. PANTAZI, Pr., Constantin, „Duminica a III-a după Rusalii”, în *Tomis*, anul X, 1933, august-septembrie, nr. 8-9, pp. 203-205.
110. PAPAHAĞI, Pericle „Urme românești în toponimia Peninsulei-Balcanice”, în *Analele Dobrogei*, anul III, Constanța, 1922, iulie-septembrie, nr. 3, pp. 351-358.
111. PAVELIU, Pr. Nicolae, „Desbaterile Adunările Eparhiale a Constanței din 1 Decembrie 1926”, în *Tomis*, anul IV, 1927, ianuarie-februarie, nr. 1-2, pp. 24-30.
112. IDEM, „Consiliul Eparhial, Secțiile în plen, Ședința din 18 martie 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, aprilie, nr. 4, pp. 24-28.
113. IDEM, „Consiliul Eparhial, Secția Administrativă, ședința din 9 aprilie 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, mai, nr. 5, pp.14-15.
114. IDEM, „Desbaterile și hotărârile luate de Adunarea Eparhială în sesiunea ordinară de la 22 maiu 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, iulie-august, nr. 7-8, pp. 81-99.
115. IDEM, „Consiliul eparhial, Secția administrativă, Proces-Verbal no. 2276, ședința din 30 iulie 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, septembrie, nr. 9, p. 16.
116. IDEM, „Consiliul Eparhial, Secția administrativă, Proces-Verbal, ședința din 27 septembrie 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, octombrie, nr. 10, pp.25-29.
117. IDEM, „Episcopia Constanța, Consiliul Eparhial, Secția Administrativă, Proces-Verbal nr. 3467, Ședința din 25 septembrie 1927”, în *Tomis*, anul IV, 1927, noiembrie, nr. 11, pp.12-15.
118. PĂCURARIU, Pr. Mircea, „Viața bisericească în Dobrogea și în părțile Dunării de Jos, în secolele XV-XIX”, în *De la Dunăre la Mare. Mărturii istorice și monumente de artă creștină*, ediția a II-a, Galați, 1979, p. 179.

119. IDEM, „Viața creștină și organizarea bisericească în ținuturile Tomisului și Dunării de Jos de la începuturi până în anul 1864”, în *Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos în trecut și astăzi*, Galați, 1981, p. 26.
120. PETCU, Adrian-Nicolae, „Părintele Ilie Imbrescu, mărturisitor al credinței ortodoxe”, în *Ziarul Lumina*, 9 noiembrie 2010.
121. POP, Drd., Angela, „Locul și rolul școlii în viața culturală a Dobrogei de Sud (1913-1940)” în *Anuarul Muzeului Marinei Române*, tom. III, Constanța, 2000, nr. 2, pp. 145-159.
122. IDEM, „Urmări economico-sociale ale Tratatului de la Craiova”, în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 60-63.
123. POPESCU, Pr., Gheorghe, „Salarizarea preoților”, în *Tomis*, anul VII, 1930, mai, nr. 5, pp.160-163.
124. IDEM, „Adunarea Eparhială, sesiunea ordinară de la 17 mai 1931”, în *Tomis*, anul VIII, 1931, iunie, nr. 6, pp. 151-155.
125. Pr. POPESCU, Sofie, „Tablou de cercurile misionare preotești”, în *Tomis*, anul IV, 1927, iunie, nr. 6, pp. 31-32.
126. PREDA, Ion, „Petiția credincioșilor din satul Ghiaur-Suiuciu adresată către P.S. Episcop D.D. Gherontie”, în *Tomis*, anul XI, 1934, mai, nr. 5, p. 125.
127. RĂDULESCU, Pr., Marin, „Taxele de cult”, în *Tomis*, anul X, 1933, mai-iunie, nr. 5-6, pp.138-141.
128. IDEM, „Ordinul Sfintei Episcopii no. 2282 din 20 aprilie 1939 trimis protoiereilor din județele Durostor și Caliacra”, în *Tomis*, anul XVI, 1939, aprilie, nr. 4, pp. 21-23.
129. IDEM, „Impresii și așezări dobrogene”, în *Tomis*, anul XVII, 1940, mai, nr. 5, p. 4.
130. IDEM, „Raportul Secției Culturale către Adunarea Eparhială, pe anul 1939/40”, în *Tomis*, anul XVII, 1940, iunie-iulie, nr. 6-7, pp. 15-24.
131. IDEM, „Misionari de sacrificiu”, în *Tomis*, anul XVII, 1940, martie, nr. 3, pp.1-4.
132. ROMAN, N. Ioan, „Propaganda pentru Bulgaria-Mare și Dobrogea bulgărească”, în *Arhiva Dobrogei*, vol. II, București, 1919, ianuarie-aprilie, nr. 1, pp. 9-17.
133. IDEM, „Proiecte cuvinte și gesturi bulgărești din timpul Marelui Război”, în *Analele Dobrogei*, anul I, Constanța, 1920, nr. 1, p. 119.
134. IDEM, „Pagini din istoria culturii românești în Dobrogea înainte de 1877”, în *Analele Dobrogei*, anul I, Constanța, 1920, nr. 3, pp.365-378.
135. IDEM, „Drepturile, sacrificiile și munca noastră în Dobrogea față de pretențiile Bulgarilor asupra ei”, în *Analele Dobrogei*, anul III, 1922, octombrie-decembrie, nr. 4, pp. 447-500.

136. ROȘCULEȚ, Pr. Ioan „Cuvântare funeabră la moartea preotului N. Paveliu ținută în ziua de 13 februarie 1929”, în *Tomis*, anul VI, 1929, februarie, nr. 2, pp. 15-16.
137. IDEM, „Proces Verbal No. 1575”, în *Tomis*, anul V, 1928, iunie-iulie, nr. 6-7, pp. 9-16.
138. RUNCAN, Nechita, „Aspecte din viața creștină dobrogeană de la începuturi și până în zilele noastre”, în *Colegiul Pedagogic Constantin Brătescu – Valori ale civilizației românești în Dobrogea*, Constanța, 1993, p. 195-236.
139. IDEM, „Presa bisericească interbelică din Dobrogea”, în *Revista de Teologie-Sfântul Apostol Andrei*, anul I, nr. 1, 1997, pp. 47-50.
140. IDEM, „Contribuția Bisericii Ortodoxe la realipirea Dobrogei la Patria-Mamă”, în *Analele Universității Ovidius Constanța*, Seria Facultății de Teologie Ortodoxă, anul I, nr. 1, octombrie 2002 - iulie 2003, pp. 215-225.
141. IDEM, „Conviețuiri etnico-religioase în Dobrogea. Scurtă privire istorică”, în *Analele Universității Ovidius Constanța*, Seria Facultății de Teologie Ortodoxă, anul I, nr. 1, octombrie 2002 - iulie 2003, pp. 235-246.
142. IDEM, „Contribuția ierarhilor tomitani la dezvoltarea culturii și spiritualității orașului Constanța în perioada 1923-1950”, în *Studii istorice dobrogene*, Ed. Ovidius University Press, Constanța, 2003, pp. 268-286.
143. IDEM, „Episcopia Tomisului în perioada interbelică: Episcopul Ilarie Teodorescu”, în *Actualitatea Ortodoxă*, anul VI, Constanța, nr. 51-52, aprilie-mai, 2006, p. 9.
144. IDEM, „Episcopul Gherontie Nicolau al Tomisului și al Durostorului”, în *Actualitatea Ortodoxă*, anul VI, nr. 53, Constanța, iulie, 2006, p. 8.
145. IDEM, The roumanian-bulgarian cultural and clerical relationships and their travel stories in the frist half of the 19 century, în *Travel (of) Writing*, edited by Adina Ciugureanu & Eduard Vlad, Ovidius University Press, Constanța, anul II, 2007, pp. 169-178.
146. SLIVNEANU, Pr., Vasile, „Raportul Protoieriei jud. Durostor no. 364/1930”, în *Tomis*, anul VII, 1930, august, nr. 8, pp. 324-325.
147. IDEM, „Raportul Protoieriei județului Durostor no. 411/1932”, în *Tomis*, anul IX, 1932, noiembrie, nr. 11, p. 340.
148. IDEM, „Dobrogea-Nouă religioasă,(Durostor)”, în *Zece ani de autonomie bisericească*, Tipografia Modernă, Călărași-Ialomița, 1936, p. CXLV.

149. SPIRU, Pr., Ioan, „Contribuția clerului ortodox la înfăptuirea unirii din anul 1918”, în *G.B.*, nr. 9-12, 1983, pp. 575-580.
150. STAICU, Constantin, „Știri și fapte”, în *Tomis*, anul XIII, 1936, august-septembrie-octombrie, nr. 8-9-10, p. 300.
151. IDEM, „Știri și fapte din țară și din eparhie”, în *Tomis*, anul XIV, 1937, august-septembrie, nr. 8-9, p. 66.
152. IDEM, „Raportul general al Consiliului Eparhial, Secția administrativă, pe anul 1939-40”, în *Tomis*, anul XVII, 1940, iunie-iulie, nr. 6-7, pp.5-15.
153. IDEM, „Raportul general al Consiliului Eparhial-Secția administrativă bisericească pe anul 1940/41”, în *Tomis*, anul XVIII, iunie-iulie, 1941, nr. 6-7, pp.9-22.
154. STĂNESCU-BĂCĂOANUL, † Vartolomeiu, *Carte pastorală destinată Clerului și Creștinilor drept măritori de Răsărit din Noul Teritoriu Dobrogean*, Atelierele Grafice SOCEC & Co., București, f. a., passim.
155. STOICESCU, D., „Episcopia Tomisului și Durostorului”, în *Analele Dobrogei*, anul IV, nr. 3, iulie-septembrie, 1923, p. 266.
156. STROE, Pr., T., Gheorghe, „Necredința”, în *Tomis*, anul XVI, 1939, martie, nr. 3, p. 25.
157. TAFRALI, O., „Apărarea României Transdanubiene în străinătate”, în *Analele Dobrogei*, anul II, Constanța, 1921, ianuarie –martie, nr. 1, pp. 1-29.
158. TOMA, Pr. Gh., Ioan, „<<Trebuie să vă nașteți din nou>> ”, în *Tomis*, anul X, 1933, decembrie, nr.12, pp. 281-282.
159. TOMA, Pr. Gheorghe, „Mulțumiri” în *Tomis*, anul XIII, 1936, august-septembrie-octombrie, 1936, nr. 8-9-10, p. 297.
160. URSU, Niculina, „Dobrogea în timpul ocupației trupelor aliate, (noiembrie 1918-decembrie 1919)”, în *Anuarul Muzeului Marinei Române*, tom. III, Constanța, 2000, nr. 2, pp. 173-179;
161. IDEM, „Divergențele germano-bulgare în chestiunea regimului de ocupație în Dobrogea (1916-1918)”, în *Anuarul Muzeului Marinei Militare*, Constanța, 2003, pp. 396-401.
162. VÂRNAV, Arghir, „Referatul secției culturale pe 1928”, în *Tomis*, anul VI, 1929, mai, nr. 5, pp. 37-43.
163. IDEM, „Episcopul Ilarie Teodorescu/Scurtă schiță biografică”, în *Tomis*, anul IX, 1932, august-septembrie, nr. 8-9, pp. 240-241.

164. IDEM, „Tablou de preoții din Eparhia Constanța cari urmează a fi pensionați”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, p. 262.
165. IDEM, „Tablou de cântăreții bisericești din Eparhia Constanța, care au împlinit etatea de 60 de ani”, în *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7, pp. 262-264.
166. IDEM, „Raportul general al Consiliului Eparhial, Secția administrativă bisericească, asupra mersului activității sale din cursul anului 1938”, în *Tomis*, anul XVI, 1939, mai-iunie, nr. 5-6, pp. 8-20.
167. VOICU, Drd., Marian, „Evacuarea sudului Dobrogei, o operațiune militară reușită, (20 septembrie-octombrie 1940)”, în *Studia in honorem magistri Ion Calafeteanu LXX*, Editor coordonator: dr. Florin C. STAN, Ed. Muzeului Marinei Române, Constanța, 2010, pp. 219-231.
168. ZAMFIRESCU, Prof. I. Ion, *Satul de la marginea țării*, în „*Datina*”, Serie Nouă, anul I, 2014, iunie-august, nr. 6, p. 6.
169. ZBUCHEA, Gheorghe, „Cadrilater=Dobrogea de Sud”, în *Dosarele istoriei*, anul VII, 2002, nr. 1, (65), pp. 2-11.

V. The press:

1. *** *Biserica și Școala*, anul XLVII, Arad, nr. 16, 16-29 aprilie, 1923.
2. *** *Biserica și Școala*, anul XLVII, Arad, nr. 19, 7-20 mai, 1923.
3. *** *Dimineața*, nr. 6156 din 26.XII. 1923.
4. *** *Dimineața*, anul XXVII, nr. 8930 din 3 noiembrie 1931.
5. *** *Dobrogea Jună*, anul XIX, 1925, 197, 2 septembrie.
6. *** *Dobrogea Jună*, anul XXII, nr. 96, 1 mai 1926
7. *** *Foaia diecezană*, Caransebeș, anul XXXVIII, 23 aprilie (6 mai), 1923, nr. 17.
8. *** *Monitorul Oficial*, nr. 31, 11 mai 1923.
9. *** *Monitorul Oficial*, nr. 7, 12 ianuarie 1924.
10. *** *Monitorul Oficial*, nr. 97, 6 mai 1925.
11. *** *Timpul*, nr. 237 din 23.XII.1923.
12. *** *Tomis*, anul III, 1926, mai-septembrie, nr. 2-6.
13. *** *Tomis*, anul III, 1926, noiembrie, nr. 9-10.
14. *** *Tomis*, anul IV, 1927, ianuarie-februarie, nr. 1-2.

15. *** *Tomis*, anul IV, 1927, martie, nr. 3.
16. *** *Tomis*, anul IV, 1927, aprilie, nr. 4.
17. *** *Tomis*, anul IV, 1927, mai, nr. 5.
18. *** *Tomis*, anul IV, 1927, iulie-august, nr. 7-8.
19. *** *Tomis*, anul IV, 1927, septembrie, nr. 9.
20. *** *Tomis*, anul IV, 1927, octombrie, nr. 10.
21. *** *Tomis*, anul IV, 1927, decembrie, nr. 12.
22. *** *Tomis*, anul V, 1928, februarie, nr. 2.
23. *** *Tomis*, anul V, 1928, martie, nr. 3.
24. *** *Tomis*, anul V, 1928, aprilie, nr. 4.
25. *** *Tomis*, anul V, 1928, mai, nr. 5.
26. *** *Tomis*, anul V, 1928, iunie-iulie, nr. 6-7.
27. *** *Tomis*, anul V, 1928, august-septembrie, nr. 8-9.
28. *** *Tomis*, anul V, 1928, noiembrie, nr. 11.
29. *** *Tomis*, anul VI, 1929, februarie, nr. 2.
30. *** *Tomis*, anul VI, 1929, martie, nr. 3.
31. *** *Tomis*, anul VI, 1929, aprilie, nr. 4.
32. *** *Tomis*, anul VI, 1929, mai, nr. 5.
33. *** *Tomis*, anul VI, 1929, iunie, nr. 6.
34. *** *Tomis*, anul VI, 1929, iulie, nr. 7.
35. *** *Tomis*, anul VI, 1929, august, nr. 8.
36. *** *Tomis*, anul VI, 1929, septembrie, nr. 9.
37. *** *Tomis*, anul VI, 1929, octombrie, nr. 10.
38. *** *Tomis*, anul VI, 1929, noiembrie, nr. 11.
39. *** *Tomis*, anul VI, 1929, decembrie, nr. 12.
40. *** *Tomis*, anul VII, 1930, ianuarie, nr. 1.
41. *** *Tomis*, anul VII, 1930, februarie, nr. 2.
42. *** *Tomis*, anul VII, 1930, martie, nr. 3.
43. *** *Tomis*, anul VII, 1930, aprilie, nr. 4.
44. *** *Tomis*, anul VII, 1930, mai, nr. 5.
45. *** *Tomis*, anul VII, 1930, august, nr. 8.

46. *** *Tomis*, anul VII, 1930, octombrie, nr. 10.
47. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, martie, nr. 3.
48. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, mai, nr. 5.
49. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, iunie, nr. 6.
50. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, august, nr. 8.
51. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, septembrie, nr. 9.
52. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, octombrie, nr. 10.
53. *** *Tomis*, anul VIII, 1931, decembrie, nr. 12.
54. *** *Tomis*, anul IX, 1932, aprilie, nr. 4.
55. *** *Tomis*, anul IX, 1932, mai, nr. 5.
56. *** *Tomis*, anul IX, 1932, iunie-iulie, nr. 6-7.
57. *** *Tomis*, anul IX, 1932, octombrie, nr. 10.
58. *** *Tomis*, anul IX, 1932, noiembrie, nr. 11.
59. *** *Tomis*, anul IX, 1932, decembrie, nr. 12.
60. *** *Tomis*, anul X, 1933, martie, nr. 3.
61. *** *Tomis*, anul X, 1933, mai-iunie, nr. 5-6.
62. *** *Tomis*, anul X, 1933, iulie, nr. 7.
63. *** *Tomis*, anul X, 1933, august-septembrie, nr. 8-9.
64. *** *Tomis*, anul X, 1933, octombrie-noiembrie, nr. 10-11.
65. *** *Tomis*, anul XI, 1934, martie, nr. 3.
66. *** *Tomis*, anul XI, 1934, aprilie, nr. 4.
67. *** *Tomis*, anul XI, 1934, mai, nr. 5.
68. *** *Tomis*, anul XI, 1934, iunie, nr. 6.
69. *** *Tomis*, anul XI, 1934, septembrie-octombrie, nr. 9-10.
70. *** *Tomis*, anul XI, 1934, noiembrie, nr. 11.
71. *** *Tomis*, anul XI, 1934, decembrie, nr. 12.
72. *** *Tomis*, anul XII, 1935, ianuarie, 1935, nr. 1.
73. *** *Tomis*, anul XII, 1935, februarie, nr. 2.
74. *** *Tomis*, anul XII, 1935, martie, nr. 3.
75. *** *Tomis*, anul XII, 1935, aprilie-mai, nr. 4-5.
76. *** *Tomis*, anul XII, 1935, iunie-iulie, nr. 6-7.

77. *** *Tomis*, anul XII, 1935, august-septembrie, nr. 8-9.
78. *** *Tomis*, anul XII, 1935, octombrie-noiembrie, nr. 10-11.
79. *** *Tomis*, anul XII, 1935, decembrie, nr. 12.
80. *** *Tomis*, anul XIII, 1936, ianuarie-martie, nr. 1-3.
81. *** *Tomis*, anul XIII, 1936, mai, nr. 5.
82. *** *Tomis*, anul XIII, 1936, august-septembrie-octombrie, nr. 8-9-10.
83. *** *Tomis*, anul XIV, 1937, ianuarie-februarie-martie, nr. 1-2-3.
84. *** *Tomis*, anul XIV, 1937, mai-iunie-iulie, nr. 5-6-7.
85. *** *Tomis*, anul XV, 1938, ianuarie-februarie, nr. 1-2.
86. *** *Tomis*, anul XV, 1938, mai-iunie-iulie-august, nr. 5-6-7-8.
87. *** *Tomis*, anul XV, 1938, septembrie-octombrie, nr. 9-10.
88. *** *Tomis*, anul XVI, 1939, martie, nr. 3.
89. *** *Tomis*, anul XVI, 1939, iulie-august, nr. 7-8.
90. *** *Tomis*, anul XVI, 1939, octombrie, nr. 10.
91. *** *Tomis*, anul XVI, 1939, decembrie, nr. 12.
92. *** *Tomis*, anul XVII, 1940, martie, nr. 3.
93. *** *Tomis*, anul XVII, 1940, mai, nr. 5.
94. *** *Tomis*, anul XVII, 1940, decembrie, nr. 12.
95. *** *Tomis*, anul XVIII, 1941, octombrie-noiembrie, nr. 10-11.
96. *** *Tomis*, anul XIX, 1942, noiembrie, nr. 11.
97. *** *Tomis*, anul XX, 1943, ianuarie, nr. 1.
98. *** *Tomis*, anul XX, 1943, februarie- martie, nr. 2-3.
99. *** *Tomis*, anul XX, 1943, aprilie, nr. 4.
100. *** *Tomis*, anul XX, 1943, august- septembrie, nr. 8-9.
101. *** *Universul*, anul XXXII, 1914, 11 ianuarie, nr. 9.
102. *** *Universul*, anul XXXII, 1914, 15 ianuarie, nr. 13.

VI. Websites:

1. Site-ul Bibliotecii județene „Panait Cerna” din Tulcea <https://tulcealibrary.ro> (accesat la 15.06.2019).
2. Site-ul Mănăstirii Dervent www.Dervent.ro (accesat la 12.03.2019).
3. Site-ul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului (INST), Instrumente Digitale pentru Studiul Totalitarismului (IDST): <http://inst-idst.ro/ro/idst/mecanisme-represive/partea-ii-literele-m-p/m/pagina11> (accesat în data de 22.04.2019).
4. Site-ul inițiativei civice „Procesul comunismului”: <http://www.procesulcomunismului.com> (accesat în data de 20.04.2019).
5. Site-ul Protopopiatului Ortodox Beclean, din județul Bistrița-Năsăud: <http://www.protopopiatulbeclean.ro/> parohia-ciceu-hasmas/, (accesat la 22.03.2019).
6. Site creștin ortodox din Bulgaria: [хттпс://православието.орг/спасово.хтмл](https://pravoslavieto.org/spasovo.html) <https://pravoslavieto.org/spasovo.html>, (accesat în data de 21.06.2019).
7. Site-ul Revistei *Călăuza* a Arhiepiscopiei Dunării de Jos din Galați: <http://www.calauza.edj.ro> (accesat în data de 25.06.2019).
8. Site-ul cotidianului *Ziarul Lumina*, al Patriarhiei Române, <https://ziarullumina.ro/>, (accesat în data de 25.06.2019).
9. Site-ul Ziarului *Ziua de Constanța*, <https://www.ziuaconstantia.ro/> (accesat în data de 25.06.2019).